

KRITICKÝ DESIGN

BcA. Kristýna Londinová

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Grafický design

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Kristýna Londinová**
Osobní číslo: **K18423**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Grafický design**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Kritický design**

Zásady pro vypracování

Rozsah teoretické práce minimálně 40 – 45 stran + obrazové přílohy (dokumentace praktické části). Práci odevzdat v elektronické podobě (dle předepsané celouniverzitní šablony viz směrnice rektora č. 33/2019) ve formátu PDF na 1 ks CD (DVD) nosiče, dále odevzdat 2 kusy výtisků práce v pevné vazbě (v jedné z nich bude vlepeno CD) a 1 výtisk graficky zpracované práce, která má volnější grafickou podobu.

1. Teoretická část: Kritický design v grafickém designu
2. Praktická část: Autorský projekt zaměřený na aktuální společenská témata

Rozsah diplomové práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam doporučené literatury:

MIRZOEFF, Nicholas. *Jak vidět svět*. 2019. 2019. ISBN 978-80-906599-5-7
MOTAL, Jan. *Průhledné zrcadlo: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. 2018. ISBN 9788074601316
MIRZOEFF, Nicholas. *Úvod do vizuální kultury*. 2012. 2012. ISBN 978-80-200-1984-4
MALPASS, Matt. *Critical Design in Context: History, Theory, and Practice*. 2017. 2017. ISBN 9781472575180
JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. 2003. 2013. ISBN 978-80-7367-287-4
DEUZE, Mark. *Media life*. 2016. 2016. ISBN 978-80-246-2815-8

Vedoucí diplomové práce: **doc. Mgr.A. Pavel Noga, ArtD.**
Ateliér Grafický design

Datum zadání diplomové práce: **1. listopadu 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **15. května 2020**

doc. Mgr. Irena Armutidisová
děkanka

doc. Mgr.A. Pavel Noga, ArtD.
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití *školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona*;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 6. 12. 2019

Jméno a příjmení studenta: BcA. Kristýna Londinová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

V teoretické části své diplomové práce se zabývám pojmem kritický design. Popisuji důležitost kritického myšlení také v oblasti grafického designu. Zabývám se současnou měnící se rolí designéra, zkoumám nástroje a formy kritického designu. Pomocí několika uvedených českých i zahraničních autorů, mapuji kritický přístup ve vizuální podobě. Praktickou část tvoří projekt Graphitical, který kriticky interpretuje aktuální témata a události z politické, společenské a etické oblasti. Dvanáct měsíců je vizuálně zachyceno v podobě informačního toku, pod jehož nátlakem se denně ocitáme. Projekt je koncipován pro dlouhodobou reflexi dění ve společnosti.

klíčová slova: kritický design, společnost, etika, média, kritické myšlení, kritická praxe
v grafickém designu, plakát, video, animace

ABSTRACT

In my theoretical master thesis I am dealing with the concept of critical design. I describe the importance of critical thinking also in the field of graphic design. I am dealing with the current changing role of a designer, researching tools and forms of critical design. Using several mentioned Czech and foreign authors I am mapping critical approach in visual form. Practical part is about project The Graphitical that critically interprets current political, social and ethical topics and events. Twelve months are visually portrayed in the form of an information current, under whose pressure we find ourselves every day. The project is conceived for long-term reflection of events in society.

keywords: critical design, society, ethics, media, critical thinking, critical practice
in graphic design, poster, video, animation

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala doc. Mgr. A. Pavlu Nogovi, ArtD., za odborné vedení práce, rady a připomínky, podporu a trpělivost. Následně svým rodičům, kteří mě podporovali během celého vysokoškolského studia a svým Pusinkám, za četné, mnohdy nekončící konzultace.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

MOTTO

„Není nic staršího než včerejší noviny.“ — *Karel Čapek*

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VZNIK A VÝVOJ.....	12
1. 1 KRITICKÝ DESIGN	12
1. 1. 1 Definice	12
1. 1. 2 Forma	13
1. 2 KRITICKÉ MYŠLENÍ	14
1. 2. 1 Kritická praxe v grafickém designu	15
2 TEMATIKA.....	15
3 ZÁSTUPCI KRITICKÉHO DESIGNU.....	18
3. 1 SVĚTOVÁ SCÉNA	18
3. 1. 1 Adbusters	18
3. 1. 2 Metahaven	22
3. 1. 3 Banksy	25
3. 1. 4 Barbara Kruger.....	26
3. 1. 5 Peter Bankov	28
3. 1. 6 The Moving Poster	29
3. 1. 7 Stay Sane, Stay Safe	31
3. 2 ČESKÁ A SLOVENSKÁ SCÉNA	33
3. 2. 1 Pode Bal.....	33
3. 2. 2 Critical Daily.....	39
3. 2. 3 TMBK.....	41
3. 2. 4 Timo	45
3. 2. 5 Václav Janoščík — Nespavost	50
3. 2. 6 Výstava „Už je nejhůř“	52
3. 2. 7 Lumír Kajnar	54
3. 2. 8 Display	58
3. 2. 9 ALTTAB.....	62
3. 2. 9. 1 Uroboros — Festival kritického designu a umění	65

I PRAKTICKÁ ČÁST	67
4 GRAPHICAL	68
4.1 KONCEPT	68
4.1.1 Idea	68
4.1.2 Proces	69
4.2 FORMA	71
4.2.1 Plakát	71
4.2.2 Animace	72
4.2.3 Název projektu	73
4.2.4 Digitální archiv.....	74
4.3 DESIGN — METODY A NÁSTROJE	74
4.3.1 Obraz	75
4.3.2 Typografie	77
4.3.3 Barevnost	80
4.4 REALIZACE	81
4.4.1 Digitální výstup	81
4.4.2 Tištěný výstup	82
ZÁVĚR	93
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	94
SEZNAM ZDROJŮ POUŽITÝCH OBRÁZKŮ	98
SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ	103

ÚVOD

Sledovat aktuální dění, zabývat se politickou, společenskou nebo etickou situací, jenž jsme součástí a podílíme se na ní. Takové tendence se konečně stávají populárnějšími napříč různými nejen uměleckými obory, ale také všemi vrstvami společnosti. Jak se k současné situaci může vyjádřit grafický designér? Má jeho komentář vůbec smysl? V jaké podobě je schopen jej předat veřejnosti? Co si vůbec pod pojmem kritický design představit? Všemi těmito otázkami se zabývám ve své teoretické části diplomové práce.

Zkoumám kritickou praxi v grafickém designu a pozvolna měnící se roli designéra jako takového. Věnuji se současným společenským tématům a podrobně mapuji kritický přístup jednotlivých umělců nebo uskupení nejen z českého prostředí. Pomocí autorsky zpracované série plakátů se snažím poukázat na aktuální témata a události, které se udály za posledních dvanáct měsíců, a to prostřednictvím animovaného videa. Kromě interpretace palčivých problémů společnosti je také cílem diplomové práce demonstrovat možný autorský přístup grafického designéra v roli komentátora.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 VZNIK A VÝVOJ

Jelikož kritický design, taktéž spekulativní, není ještě tak zdaleka používanou, rozšířenou a zmapovanou disciplínou ve světě designu, především pokud hovoříme o české umělecké scéně, je velmi individuální jeho pochopení a výklad samotný. V následujících kapitolách tak přiblížím alespoň nějaké možné definice kritického designu, především od zahraničních autorů a popíši značnou rozmanitost, jak je možné si kritický design vyložit, pochopit a tvořit jej.

1.1 KRITICKÝ DESIGN

1.1.1 Definice

Termín „kritický design“ poprvé zmínil britský designér Anthony Dunne v jeho knize *Hertzian Tales — Electronic Products, Aesthetic Experience, and Critical Design* v roce 1999, která pojednává o přeměně každodenního života do života s digitálními produkty, míchání kritiky s optimismem nebo nedostatkem sociálních, kulturních a etických důsledků technologie na poli designu. (Enbook © 2020) Autor působil od roku 2005 do roku 2015 na katedře Interakce, v Royal College of Art Design v Londýně, poté své působení přemístil do New Yorku, kde se stal profesorem v oboru Design and Emerging Technologies na soukromé škole The New School. (Dunne & Raby © 2020)

Anthony rozpracovává dále své myšlenky kritického designu v knize *Design Noir: The Secret Life of Electronic Objects* z roku 2001 společně s autorkou Fionou Ruby, která je rovněž profesorkou v oboru Social Inquiry, The New School. Zde společně zkoumají fyzický a kulturní dopad digitálního prostředí a prokazují zde, že mobilní telefony, počítače a další elektronické přístroje hluboce ovlivňují konání lidí a také jejich prostředí. Tyto poznatky se jako první snaží uplatnit v architektuře a designu. Kniha představuje široké veřejnosti nové, neobvyklé způsoby myšlení o objektech, prostoru, realitě a lidském chování. Je rozdělena na následující tři části: Manifest — autoři zde představují své úvahy o elektromagnetickém prostoru, Konverzace — formou několika dialogů s řadou designérů, architektů a umělců zde poukazují na dopad elektronických technologií a na jejich využití v praxi a Placebo — zde jsou sděleny výsledky projektu, který se zabývá prototypy pracovního nábytku s globálním integrovaným polohovacím systémem. Samotný způsob psaní této knihy a postupný proces zkoumání a tvoření projektu už sám o sobě jeví známky kritického designu. (Anthony Dunne, Fiona Raby © 2020)

Podobné smýšlení o kritickém designu můžeme sledovat již v 60. a 70. letech v tzv. italském Radikálním designu nebo u avantgardních uskupení jako Archigram, Memphis či Droog design. (Anthony Dunne © 1999) Nesmíme opomenout prvotní tendence, které se opírají o názory Frankfurtské školy a její Kritickou teorii, která tvrdí, že kritické myšlení osvobozuje od ideologických nástrah a umožňuje tak činit vědomá rozhodnutí. (Theodor Adorno, Max Horkheimer © 1947). Designér reaguje na současná dění a vytváří tak jejich odraz, či posouvá realitu do alternativních scénářů, které se snaží vytvořit ve srozumitelné vizuální podobě pro veřejnost.

Anthony Dunne také uvádí, že kritický design řeší negace společnosti a její neschopnost vidět alternativy k současným životním podmínkám, což jí brání ve snění, představivosti a celkovému pokroku. (Anthony Dunne, Fiona Raby © 2013) Můžeme si tento design vyložit jako formu sociálního výzkumu, který se snaží skrze svůj koncept apelovat na opomíjené dopady, ať už technologického, ekonomického, vědeckého, nebo politického života.

Ve své podstatě je kritický design (někdy také nazýván spekulativní design) tvůrčím přístupem se záměrem vytvářet a sdílet kritické perspektivy, názory a dedukce. Má za úkol podněcovat veřejnou debatu a vyvolávat otázky směřované k dnešním společenským, politickým nebo etickým tématům a tímto podporovat možnost demokratické volby o dalším vývoji společnosti. Designéři tak cítí potřebu sdělit své domněnky, názory, myšlenky, a to napříč všemi obory designu nebo výtvarného umění.

1.1.2 Forma

Kritický přístup k designu se může objevit napříč všemi obory výtvarného umění, přes průmyslový design, fashion design, architekturu, až po grafický design, performance, malbu, sochu nebo fotografii. Je logické, že samotné výstupy budou mít různorodou podobu, některé prvky však mají kritická díla společná. Autoři se často se svými díly nachází na hranici designu, volného umění, ale také vědy. Většinou zde nechybí humor, nadsázka a provokace. Díla jsou často satirickými kousky, které v sobě nesou symboliku různých událostí. Mají společný cíl a to napadat předsudky a zaryté stereotypy naší společnosti.

1.2 KRITICKÉ MYŠLENÍ

V následující kapitole bych se především chtěla věnovat kritickému myšlení, jako pojmu, který je v posledních letech na obrovském vzestupu. Je zcela logické, že kritický přístup a myšlenky jsou s námi zde již několik generací, já se ovšem chci zaměřit na to, jak je kritické myšlení často spojováno s celosvětově probíhajícím výskytem „fake news“ a celkově s dezinformovaností jako takovou.

Podle lektora kritického myšlení Lukáše Hány se jedná o typ přemýšlení, který lze trénovat a zlepšovat celý život. Celkově je hned několik definic kritického myšlení. Nejčastěji uváděnou bývá schopnost umět posoudit kvalitu informací, které získáváme. Většina lidí si o sobě myslí, že kritický pohled ovládá, nicméně faktem je, že úroveň kritického myšlení u jednotlivců je různá. Kritické myšlení není vrozené a je tudíž potřeba být k němu veden a následně si jej i nadále rozvíjet. Je třeba si uvědomit, že ne každou informaci, která se k vám dostane, můžete považovat za pravdivou.

S postupným šířením fake news (úmyslně šířící se dezinformace či hoaxy za účelem ovlivnit a zmanipulovat příjemce) je těžší a těžší být důsledně kritický, ale také je čím dál tím těžší neoznačit vše, s čím nesouhlasíme za falešné zprávy. Lektor zde spoléhá na selský rozum či intuici, které by měl zapojit každý, kdo přijímá jakoukoliv informaci. Dezinformační zprávy a nedostatek kritického myšlení mají také velký dopad na šíření konspiračních teorií a populismu. Nejnáchylnější skupinou jsou náctiletí a senioři. Současná starší generace často věří médiím, jako jsou televize a tištěná média, protože po většinu jejich dosavadního života to byl jediný zdroj informací. Mladší ročníky naopak často věří informacím, které viděly, prostřednictvím sdílení svých přátel, na sociálních sítích. Pro mladou generaci jsou sociální sítě zdrojem veškerých informací z okolního světa. (Lukáš Hána © 2018)

Abyste mohli své kritické myšlení rozvíjet či si jej osvojit, musíte se především vědomě umět rozhodnout sami za sebe. Z vlastní iniciativy byste se měli zajímat o názor druhých, o původ věcí a situací, o pravdivost či nepravdivost informací a o rozšíření svých obzorů. Postupným tréninkem si můžete osvojit například pochopení logických spojení mezi nápady, budete schopni vytvořit argumenty a umět je použít, nebo systematicky vyřešit problémy. Každé myšlenky a informaci, kterou vstřebáte, určíte vy sami důležitost. Může se také zlepšit vaše sebeprezentace a vyjadřovací schopnosti. (Svět úspěšných © 2020)

1.2.1 Kritická praxe v grafickém designu

Jedná se zde o změnu nahlížení na roli designéra jako takového. Role grafického, či jakéhokoli designéra, není v dnešní době pouze o komunikaci s klientem, pro kterého vytvoří danou práci dle zadání. S narůstající potřebou dnešní doby — vše ihned komentovat tady a teď, reagovat, odpovídat, sdílet — a společně s digitalizací médií a sociálními sítěmi, přichází možnost i pro designéry se odklonit od komerční práce a vcítit se do role pozorovatele, komentátora a občana. Iniciovat vlastní projekty. (Balážiková Katarína © 2018) V tomto rozpoložení by měl autor uvědoměle sledovat dění kolem své osoby, zajímat se o společenská a aktuální témata a přispívat do společnosti svým názorem skrze vizuální projev.

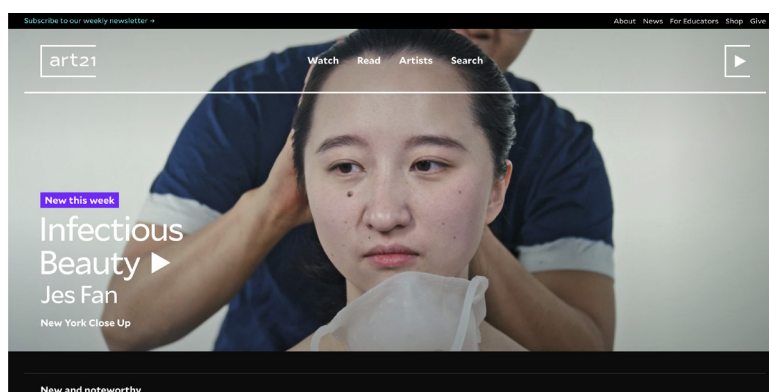
Slovenská grafická designérka Katarína Balážiková, kterou podrobněji popisují v pozdější kapitole, tvrdí, že kritická praxe v grafickém designu, ještě není tak zcela známý nebo běžně užívaný pojem, ať už v Čechách či na Slovensku, jako je to mu například v USA či v západnějších zemích Evropy. Definicí kritické praxe může být hned několik, ale jedna z hlavních ideí je, že designér není pouze zprostředkovatelem daného zadání, ale sám se podílí na obsahu a na editaci práce. Ve svém výzkumu, který je součástí projektu Critical Daily, autorka došla k závěru, že v současné době nelze oddělit design od mediální společnosti, nelze taktéž vytvořit neutrální design. Design bude vždy nositelem určité zprávy, informace nebo dojmu či názoru. V případě grafického designéra, tyto aspekty vyjádří autor skrze různé formy grafického designu. (Balážiková Katarína © 2018)

2 TEMATIKA

Tato kapitola přibližuje současnou českou i světovou tematiku aktuálního dění. Níže uvádím a popisují některé žebříčky aktuálních témat, které jsou od roku 2015 až po současnost, které pravidelně sleduji. Popularizace určitých témat jde ruku v ruce s momentálně se zvyšujícím zájmem o celosvětové dění a celkově s rozvojem technologií a sociálních sítí. Pro praktickou část své diplomové práce jsem si vybrala především ta témata, která vzbudila, na základě reálných událostí, diskusi a zájem společnosti. Z části se věnuji také i zahraničním podnětům, jelikož i ty mají dopad na Českou republiku.

Jako první zdroj aktuálních témat uvádím, již zmíněnou, Kateřinu Balážikovou a její web Critical Daily (více popsán v dalších kapitolách). Na tomto webu je filtr aktuálních témat, která jsou řazena do kategorií: architektura, umění, byznys, kultura, design, ekonomika, entertainment, enviroment, móda, volný čas, zdraví, média, hudba, politika, společnost, sport, technologie a práce. Web slouží jako datová schránka pro grafické designéry a jejich komentář k aktuálnímu dění, na základě různých algoritmů a tzv. critical meter. Uživatel si zde může vybrat z široké škály témat a příspěvků. (Critical Daily © 2020)

Dalším pro mě kvalitním zdrojem, ze kterého často čerpám inspiraci, pro zorientování se v aktuálních tématech, je nezisková organizace Art 21. Ta se již řadu let specializuje na prezentaci provokujícího a sofistikovaného obsahu o současném umění ve formě videobsahu. Jejich posláním je inspirovat ke kreativnějšímu světu skrze díla a slova současných umělců. Interaktivita mezi umělcem a divákem skrze video je nenahraditelná, právě proto si organizace získala své různorodé publikum po celém světě. Díky digitálním médiím tento portál zcela změnil paradigma výuky a učení o tvůrčím procesu. Jejich televizní seriály získaly hned několik ocenění, věnují se také vzdělávacím programům, profesnímu rozvoji nebo programování. Neustále zde přibývají nová a nová videa od různorodých umělců z celého světa. Tvoří se tak globální a archivovaný přehled o současném umění. (Art 21 © 2020)

Obr. 1 / webová stránka Art21.org

Namátkou jsem se ohlédla za některými jejich příspěvky na sociálních sítích, abych potvrdila širokou škálu aktuálních nejen společenských témat. Objevují se zde motivy spolupráce umělců s výzkumnými vědeckými laboratořemi, kulturního vývoje lidské rasy, epidemického dopadu na člověka, rasismu nebo motivy odhalující pocity jakými jsou: hanba, touha, štěstí nebo zoufalost. Mezi další patří politizace umění, tělový design, nová média, globalizace a lidská identita.

Jedním z možných žebříčků na české scéně, který lze brát v potaz je výskyt témat na českých designových a uměleckých předávání cen, jako je cena Czech Grand Design nebo Cena Jindřicha Chalupického. Zde je hojný zástup různorodých témat, principů a přístupů k aktuálnímu dění, tyto ceny mají především za úkol upozornit veřejnost na mimořádné činy v oblasti designu a umění.

Ceny Czech Grand Design jsou prestižním oceněním v České republice, a to oceněním oborovým. Tuto cenu, již od roku 2014, uděluje Akademie Designu osobnostem, za jejich nejlepší práce a tvorbu v oborech jako je design, móda, fotografie, šperk a grafický design. (Czech Grand design © 2020) V posledních letech zde můžeme pozorovat určitý vývoj ve zpracování a výrobě, která je často šetrná k přírodě a udržitelná, nebo v tématech, která se zabývají také ekologickou stránkou, zbytkovým materiálem, komplexností výrobku, personalizací nebo víceúčelovým využitím.

Cena Jindřicha Chalupického je rovněž prestižním oceněním, které je udělováno českým umělcům do 35 let. Nezávislá porota je spravována a organizována občanským sdružením Společnost Jindřicha Chalupického. Vítěz kromě větší peněžní odměny obdrží také šestitýdenní stipendijní pobyt v New Yorku. Mezi výherce z posledních pěti let patří Andreas Gajdošík (2019), Lukáš Hofmann (2018), Martin Kohout (2017) nebo Matyáš Chochola (2016) a Barbora Kleinhamplová (2015). (Cena Jindřicha Chalupického © 2020) Jejich tvorba zahrnuje témata jako aktivismus, humor, nadsázka, performance, sociální tematika, video-instalace, objekt, veřejné umění, nálady a podoby dnešního světa, lokálnost nebo lidská existence v kontextu současných politicko-ekonomických struktur.

Osobně někdy cítím přehřel informací a zpráv, které se věnují tolika tématům, událostem a novinkám ze světa, nebo z tuzemského dění, že to jednoduše není v lidských silách zachytit a zpracovat. Dle mého názoru není v lidských silách ověřovat pravdivost každé informace, která se k vám dostane. Myslím si, že je dobré najít si své osobní zájmy v určitých oblastech a ty pravidelně sledovat, vzdělávat se v nich a mít neustálý přehled. Ovšem v dnešní době s nárůstem globalizace, technologie a sociálních sítí je každá informace stará ve stejný okamžik, kdy byla zveřejněna.

3 ZÁSTUPCI KRITICKÉHO DESIGNU

Níže uvádím příklady umělců, skupin, nebo designérů, kteří se věnovali nebo se i nadále věnují kritickému designu, především po roce 2000. Zásadně ovlivnili vizuální kulturu svým kritickým názorem nebo ve své tvorbě projevují zájem o společenská nebo sociální či politická témata, která v nich vzbuzují potřebu se vizuálně vyjádřit, tvořit a sdílet. Některé osobnosti jsou celosvětově známé, některé nikoliv. Tento výběr je zcela záměrný, aby nabídl pestrou škálu umělců, kteří pro někoho mohou být zcela neznámí, nebo nespádající do umělecké scény. Mým cílem není zde uvést přesnou databázi všech umělců s kritickým přístupem, proto zcela chápu, že mnohým budou mezi následujícími jmény chybět právě jejich oblíbenci. Následující umělce sleduji já osobně, vím o jejich tvorbě již delší dobu, pozoruji jejich vývoj a nebo mě natolik oslovila jejich tvorba, že v mém výběru nesměli chybět.

3.1 SVĚTOVÁ SCÉNA

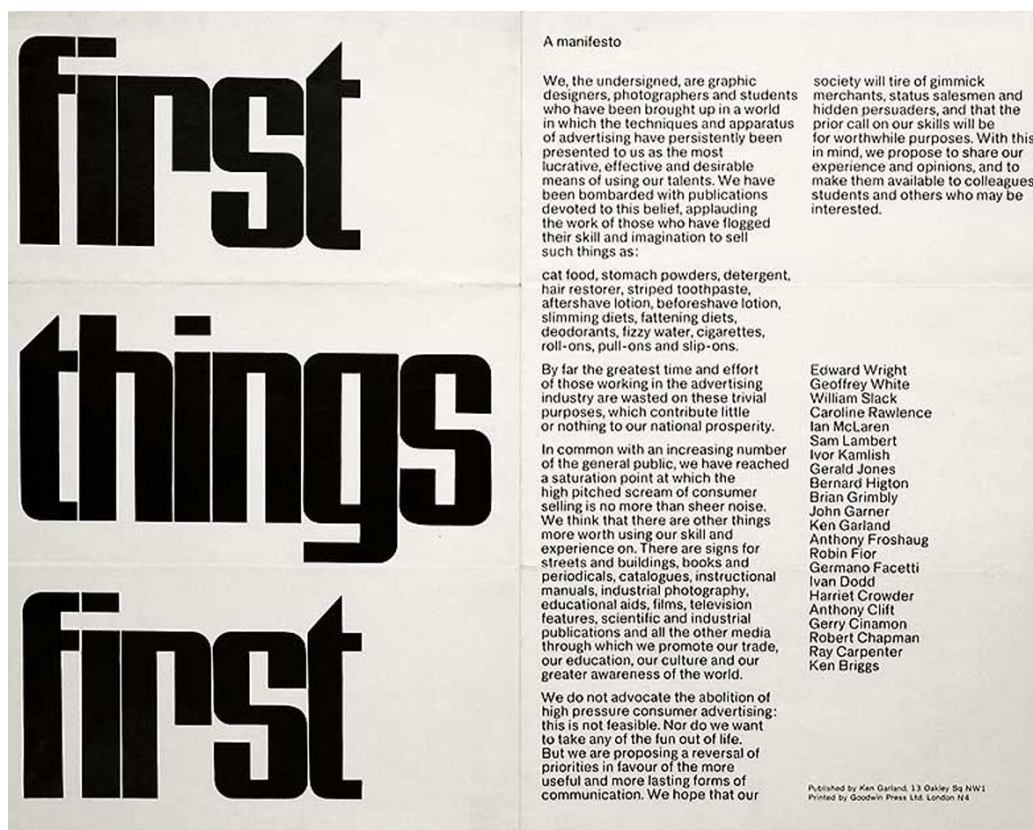
3.1.1 Adbusters

Původně kanadská nezisková organizace, nyní působící především ve Velké Británii, vznikla v roce 1989 pod vedením Kallea Lasna a Billa Schmalza. Skupina sama sebe popisuje jako pro-environmentální uskupení, globální síť umělců, aktivistů, spisovatelů, vtipálků, studentů, pedagogů a podnikatelů, kteří chtějí pokročit v novém, sociálně aktivistickém hnutí. Jejich smýšlení se dá často považovat za antikapitalistické, mezi jejich nejznámější publikaci se řadí nekomerční magazín Adbusters, který k roku 2000 překročil hranici 120 000 kusů výtisků. (Adbusters © 2020)

Mezi hlavní přispěvatele organizace patří Jonathan Barnbrook, britský grafický designér, tvůrce filmů a typograf, později také umělecký ředitel hnutí Adbusters. Tento celosvětově úspěšný designér reaguje opakovaně na politickou situaci či dění ve společnosti. Tuto nutnost reakce popisuje jako: „*Vnitřní hněv, který je odpověď na veškerou nespravedlnost, která se v tomto světě nachází.*“ Autor cíleně používá design jako zbraň pro sociální změnu. (Typographer © 2020)

Byl také jedním ze signatářů manifestu First Things First, který vyšel v roce 2000. V tomto manifestu se 33 grafických designérů zavázalo k tomu, aby jejich dovednosti měly užitečné využití a zabývali se bezprecedentní ekologickou, sociální a kulturní krizí. Tento manifest byl aktualizovanou verzí stejnojmenného manifestu z roku 1964 od designéra Kena Garlanda a ruku v ruce

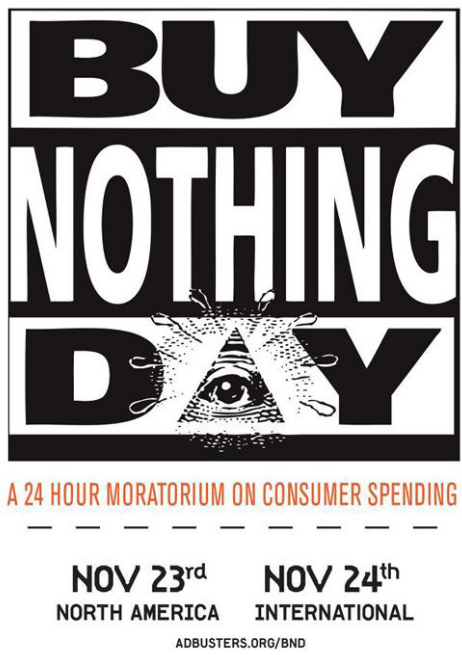
s časopisem Adbusters v roce 2000 odstartovali své působení. Cílem manifestu je vyvolat diskusi o prioritách, které jsou součástí grafického designéra a také vysokoškolského designérského prostředí. (Max Bruinsma © 2020)

Obr. 2 / text manifestu First Things First

Adbusters mají za sebou hned několik úspěšných mezinárodních kampaní jako jsou například: Buy Nothing Day, Occupy Wall Street nebo TV Turnoff Week. V pozdějších letech si organizace vybudovala několik poboček po celém světě. (The New York Times © 2011) Uskupení opakovaně dává najevo své obavy z toku informací, které jasně přesahují touhu chránit demokratickou transparentnost, svobodu slova nebo veřejný prostor. Nadále vede tvrdý boj proti spotřebitelské reklamě a podněcuje tak klíčové prvky environmentalismu.

Dále považují za nutné podotknout, že Adbusters je jedním z mála médií na světě, které získává nulové finanční prostředky z reklamy (ať už v tištěné, či online podobě), sponzoringu nebo grantů. Organizace je čistě podporována čtenáři a všechny příjmy jsou okamžitě vraceny do výroby časopisu. V současnosti je hnutí také aktivní na sociálních sítích a se čtenáři komunikuje především skrze newsletter. (Adbusters © 2020)

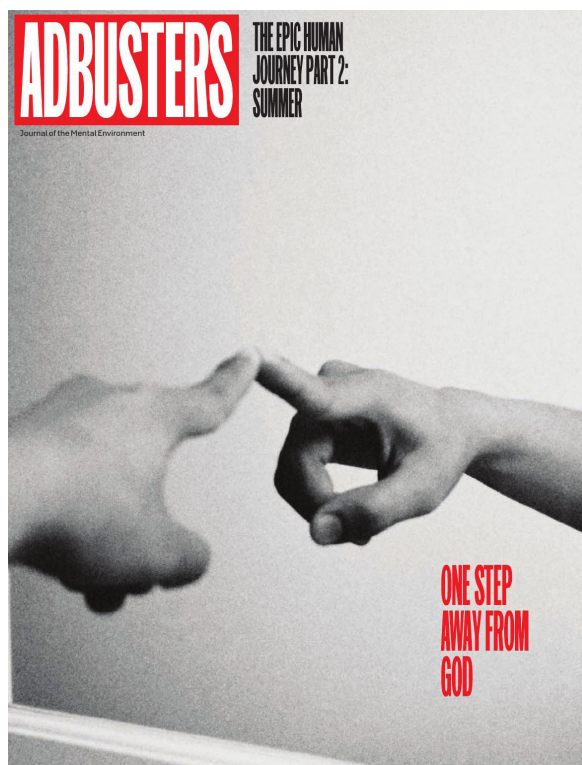
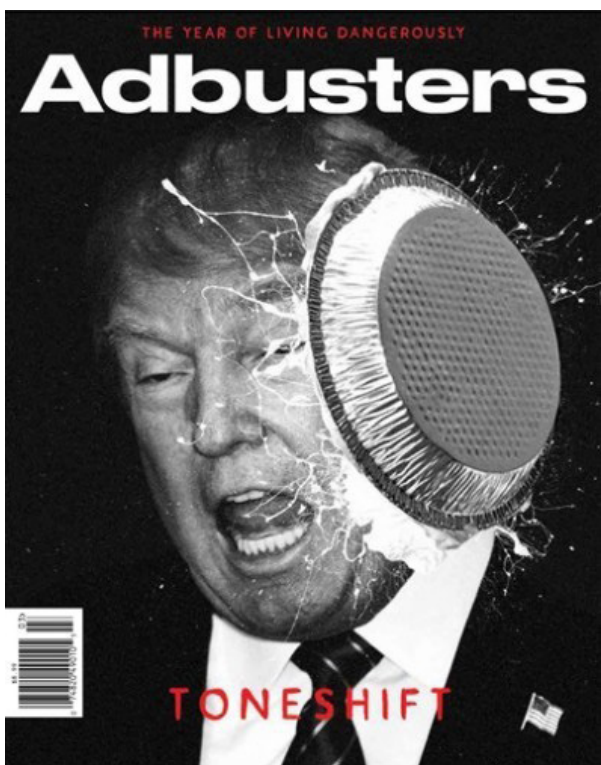
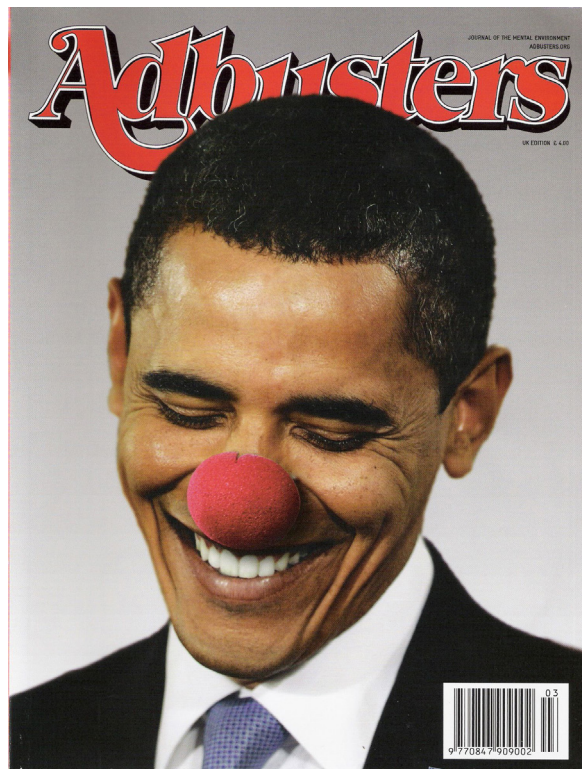
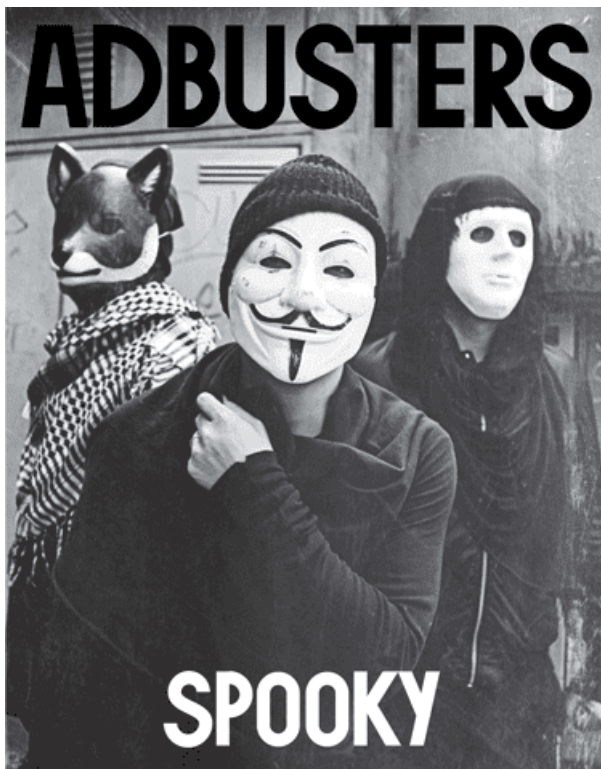
Obr. 3—6 / kampaň Buy Nothing Day

Obr. 7 / kampaň Occupy Wall Street

Obr. 8—9 / kampaň The Turnoff Week

Obr. 10—13 / titulní strany magazínu Adbusters

Obr. 14–16 / titulní strany magazínu Adbusters

3.1.2 Metahaven

Metahaven je umělecké uskupení pod vedením designérů Vinca Kruk a Daniel van der Velden. Jak jména napovídají, jedná se o nizozemské designové studio, které v dnešní době patří ke světově známým. Jejich tvorba započala již v 90. letech minulého století a zaměřuje se především na výzkum hospodářských, sociálních a především politických aspektů. Skupinu nelze zcela přesně definovat jen jako grafické studio apod. Během posledních 30 let se často měnil a rozšiřoval celý kolektiv studia, který také měnil zaměření tvorby práce a postupně ji přizpůsoboval moderní době. Častým výstupem skupiny bývá i video nebo různé obrazové sekvence či krátké filmy. Jejich grafické vyjádření působí jako vizuální změť, která pracuje s nainstalovanými fonty od společnosti Microsoft, s vrženými stíny, nebo s křiklavými barvami. (Sarah Hromack © 2015)

Za zmínku rozhodně stojí kniha studia s názvem „Uncorporation Identity“ z roku 2010, která bývá považována za jejich nejlépe zpracovanou publikaci. Kniha si hraje na logomanuál korporátních firem a na příručky o tom, jak nakládat s jednotným vizuálním stylem. Zabývá se brandingem národů, evropskými hranicemi, uprchlíky, terorismem a silou moci. Kniha sleduje souvislosti mezi korporátní a státní estetikou, zajímá se o vizuální identity několika subkultur. Publikace působí disharmonickým dojmem až graficky chaotickým, to z ní zároveň dělá umělecký objekt. Daniel van der Velden, o knize tvrdí, že: „*Měla to být anti-designová kniha o designu.*“ (Daniel van der Velden © 2019)

Obr. 17—18 / ukázky knihy Uncorporation Identity

Obr. 19—20 / ukázky knihy Uncorporation Identity

Dalším, pro mě osobně zajímavým, projektem studia je film *The Sprawl* (Rozšíření) z roku 2016 s podtitulem *Propaganda o propagandě*. Na tomto projektu spolupracovaly desítky dalších designérů z oblasti hudby, editace, web designu, 3D animací apod. Jedna z dějových linek celovečerního filmu pojednává o dvou neznámých mužích, kteří spolu mluví po telefonu. Diskutují o svém zapojení se do vojenských operací na východní Ukrajině. Tento děj je doplněn o chaotickou procházku nočním lesem v Rusku. Web sprawl.space má diváka filmu provést a nalákat na celý film. V popisu stránky se dočteme, že: „*Divák se zde účastní děje a herci pozorují diváka skrz jeho obrazovku a dívají se do nejhlubších koutů Youtube.*“ Skupina *Metahaven* spolu s kameramanem *Remkem Schnorrem* a elektronickým hudebníkem *Kuedo* vytváří zcela nový vizuální svět pro geopolitickou agitaci na internetu. (*Sprawl.space* © 2016)

Obr. 21—22 / ukázky z webu sprawl.space

Z popisku na webové stránce filmu se dále dozvídáme, že: „V dnešní době žijí filmy na internetu v tisících formách. Jsou to krátké upoutávky, fragmenty, kopie uložené na cloudu, nelegální data, hostovaná data atd.“ Jak tvůrci popisují, tento hybridní kousek nemá lineární děj, odehrává se v krátkých sekvencích, které svou roztržitostí působí na pozornost diváka, jako dnešní krátká videa na internetu. Platforma sprawl.space vám přináší pouze „střípky“ záznamů, které do kupy vytvoří celý film. Web byl vytvořen pod vizuálním návrhem od skupiny Metahaven, ale také pomocí algoritmů zhlédnutí na YouTube. (Sprawl.space © 2016)

Obr. 23—24 / ukázky z webu sprawl.space

„Výsledkem je multikanálová video-instalace celovečerního filmu a epizodického online dokumentu, který zvažuje možné způsoby, jak lze fantazii navrhnout tak, aby vypadala nebo se cítila jako skutečná a pravdivá.“ Popisuje The Sprawl sám autor — Daniel van der Velden. Samotná tvorba designového studia je směsicí bouřlivých, satirických, konceptuálních výrazů a internetových snímků. Často také pracují s meme obrázky (označení pro nějaký nápad, myšlenku či informaci, která se rychle šíří po internetu, často ve formě obrázku či gifu — krátká, opakující se animace), které použijí v politickém vyjádření nebo jej povýší na samostatný umělecký objekt. (Billie Muraben © 2016)

3.1.3 Banksy

Nejslavnějším celosvětovým umělcem, který vzbudil zájem veřejnosti po celém světě svým dostupným uměním, ve formě graffiti, je samozřejmě anglický street artista vystupující pod pseudonymem Banksy. Tento umělec, aktivista, vandal a filmový režisér začal se svou tvorbou již v 90. letech minulého století. Především svými graffiti a šablonovou technikou si získal velmi rychle tisíce fanoušků po celém světě. Ve své tvorbě umí brilantně a trefně skloubit satiru a nadsázku společně s politickým či kulturním poselstvím. Tyto kresby jsou umístěny na veřejně dostupných místech, většinou na ulicích, zdech nebo mostech. Umělec zásadně neprodává své fotografie či repliky uměleckých děl, ale často se prodává v aukci originální dílo samotné (včetně zdi, omítky), jelikož se nacházelo ve veřejném prostoru.

Obr. 25 / Girl with Balloon (Dívka s balónkem), 2002

Obr. 26 / Flower thrower (Vrhač květin), 2005

Obr. 27 / Season's Greetings (Sezónní pozdravy), 2018

Obr. 28 / God bless Birmingham (Bůh žehnej Birminghamu), 2019

Obr. 29 / Tribute to G. Floyd (Poeta G. Floydovi), 2020

3.1.4 Barbara Kruger

Americká umělkyně (narozena roku 1945) celý svůj dosavadní život zasvětila časopisům, fotografii, knižním přebalům, publikacím a typografickým kolážím. Právě tyto koláže s různými slogany, často v kombinaci s fotografií ji proslavili po celém světě. Barbara používá fotografii jako prostředek pro kritiku společnosti a sociální situaci. Jejími signifikantními prvky jsou černobílé fotografie společně s bílou nebo červenou typografií v podobě titulků bezserifového písma. Kromě grafického designu, se věnuje také site-specific instalaci, která se skládá z videa, zvuku a projekce.

Na začátku 80. let minulého století Barbara začala pracovat s motivy z tištěných amerických médií, z kterých tvořila různé koláže s krátkými, údernými slovními frázemi. Těmito frázemi umělkyně vědomě konstruuje a paroduje aspekty různých ideologií. Hlavními motivy autorky jsou politické, sociální a především feministické otázky. Autorka často zpochybňuje a poukazuje na zaseté struktury, schémata a stereotypy v oblasti moci, feminismu, genderu, náboženství, konzumu, patriarchální společnosti nebo individuální touhy jedince. Její texty jsou natolik nosné, že diváka vtáhnou dovnitř do díla a přinutí jej tak přemýšlet o dané problematice. Každé dílo je přizpůsobeno konkrétní situaci a místu, kde bude následně vystaveno. Pro autorku je důležité dílo zasadit do konkrétního kontextu, aby pak následně vyvolala reakci u diváků. (Guggenheim © 2020)

Obr. 30—33 / příklady koláží fotografií s textem

Obr. 34 / Z výstav Barbary Kruger ve Washingtonu a v Seoulu

3.1.5 Peter Bankov

Grafický designér, původem z Běloruska, si získal velkou popularitu především díky jeho plakátům a specifickému autorskému rukopisu. Mistr plakátů, který pobýval v Berlíně nebo Torontu se od roku 2010 usídlil v Praze, odkud velmi často cestuje do Moskvy a zpět. Mezi jeho významné počiny patří například autorské knihy, studio s názvem Design Depot nebo designový časopis kAk. Peter Bankov získal již přes 200 ocenění v oblasti designu a od roku 2010 se věnoval plakátové tvorbě podrobněji. Ta následně vyústila v projekt „I Make Posters Everyday“ (Dělám plakáty každý den), který mu přinesl obecnost z celého světa. Po celý rok Bankov tvořil jeden plakát každý den. Následně z toho vznikla stejnojmenná publikace. (Graphis © 2020)

Obr. 35 / Peter Bankov — kniha I Make Posters Everyday

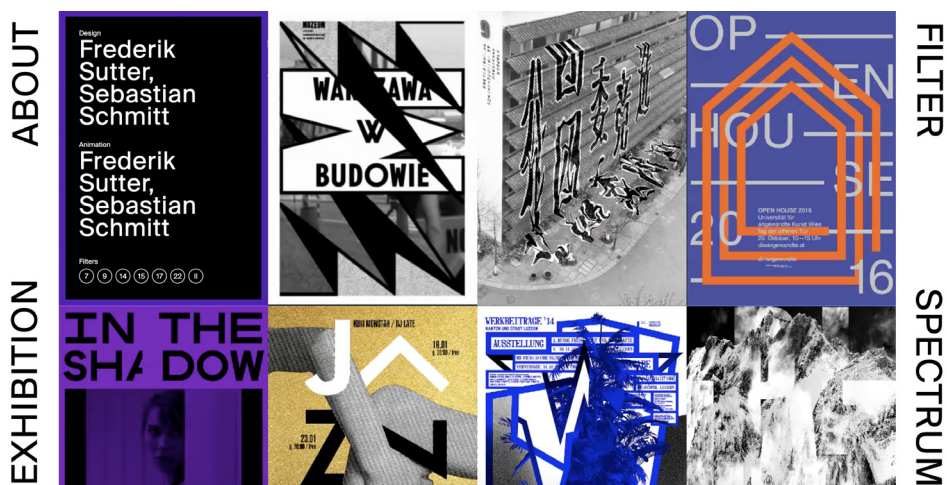
V rámci mé diplomové práce stojí rozhodně za zmínku série plakátů s názvem „Posters For The Homeless“ (Plakáty pro lidi bez domova), která vznikla přímo na ulicích Brooklynu při návštěvě New Yorku. Sám autor popisuje projekt jako společenskou zkušenost, která ukazuje, jak může design pomoci chudým lidem a zvýšit jejich výdělek. Plakáty tvořil přímo před lidmi bez domova, na kusy barevných papírů pomocí černé barvy. (Posterposter © 2020) Každý plakát nesl přání konkrétního člověka a také frázi „just a buck short“ (jen dolar). Celkový design těchto plakátů má zvýšit ochotu kolemjdoucích, aby přispěli lidem na ulici jen pouhým dolarem.

Obr. 36 / Peter Bankov — Posters For The Homeless (Plakáty pro lidi bez domova)

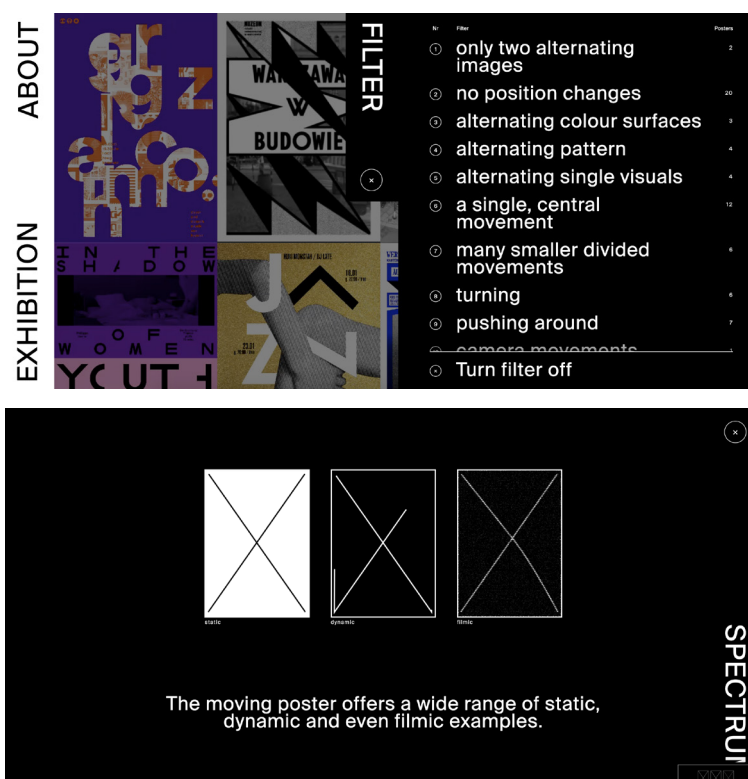
3.1.6 The Moving Poster

Zajímavou platformou je také projekt The Moving Posters, který je zároveň putovní výstavou a webovým archívem, který se zabývá širokým spektrem animovaných plakátů od autorů z celého světa. Projekt byl iniciován kurátorem Joshem Schaubem v roce 2016 a od té doby obsahuje více, než 50 plakátů. Jedná se o pokus nové podoby inventáře, nového vznikajícího média — pohyblivého plakátu. Jsou zde daná pravidla a omezení, ale zároveň nekonečně mnoho možností, jak svůj plakát rozhybat. Jaké jsou techniky a metody vyprávění příběhu v pohyblivém plakátu? Kde končí plakát a kde začíná film? Jak se podoba plakátu, jako média, vyvíjí? Všemi těmito otázkami se projekt zabývá.

Obr. 37 / webová stránka themovingposter.com

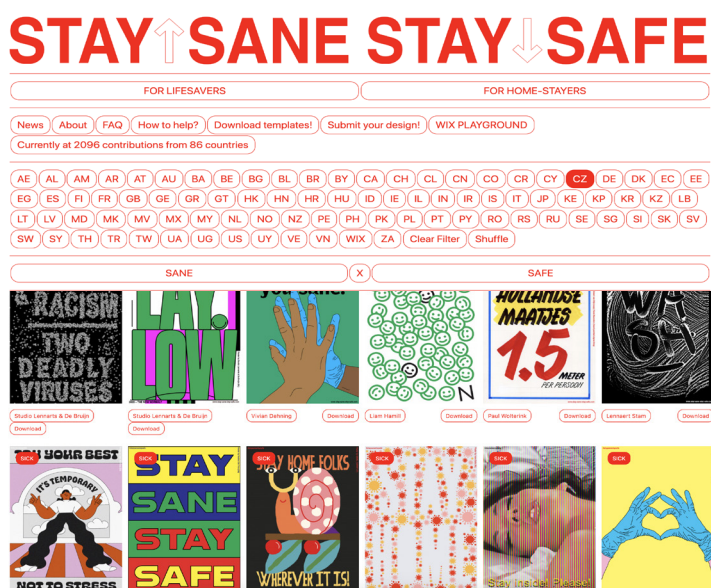
The Moving Poster také vyústilo v dvě nezávislé výstavy, které se konaly na grafickém designovém festivalu Weltformat ve švýcarském Lucern (2016) a na typografickém festivalu Typomania v Moskvě (2017). Na úvodní stránce webu jsou zobrazeny všechny plakáty, pomocí filtrů v pravé části si můžete vyselektovat určitý styl plakátů, které vás zajímají. Sekce spectrum vám zase detailně vysvětlí všechna rozdělení a aspekty, dle kterých jsou plakáty rozříděny. Portál je přístupný veřejnosti, a tak kdokoliv zde může poslat svůj pohyblivý plakát, ovšem na výstavě a ve výběru se objeví pouze pokud bude schválen organizátory. (The Moving Poster © 2020)

Obr. 38—39 / ukázka filtrů a spektra na webové stránce themovingposter.com

3.1.7 Stay Sane, Stay Safe

Tento projekt zde rozhodně nesmí chybět. Během celosvětové pandemie Covid-19, která vypukla na začátku tohoto roku, se vyrojilo hned několik grafických platforem. Nejzajímavější z mého pohledu byl webový portál Stay Sane, Stay Safe (Zůstaňte v klidu, zůstaňte v bezpečí), který byl vytvořen za účelem, aby designéři z celého světa reagovali na současnou situaci a poskytli tak své plakáty zdarma ke stažení a psychicky tak podpořili zdravotníky. Celý projekt odstartoval tým, že se přítel jednoho ze zakladatelů projektu, který vykonával profesi zdravotníka, zeptal zda nemají nějaký povznášející, uklidňující plakát. V té době neměli, ale vniklo jim to myšlenku začít tvořit. Téhož dne byl spuštěn web Stay Sane, Stay Safe. Designéři Max a Menno tvoří multižánrové designové duo Studio Lennarts & de Bruijn se sídlem v Haagu. Dalším autorem je Ronald, který má svou komunikační kancelář Overdeschreef. K dnešnímu datu (30. 6. 2020) stránka obsahuje 2096 plakátů z 82 zemí světa. (Stay Sane, Stay Safe © 2020)

Obr. 40 / webová stránka stay-sane-stay-safe.com

Hlavními cíly projektu jsou vdečné a pozitivní zprávy všem ošetřovatelům, záchranářům a nemocnicím. Také přímé pokyny, jak se v této situaci chovat a jak správně reagovat ve svém okolí. Posledním cílem bylo vzbudit zájem designérů a kreativců, které toto těžké období také zasáhlo a právě tento projekt je měl povzbudit, motivovat a jeho prostřednictvím si mohli například obohatit své portfolio. Autoři popsali platformu slovy: „Je to kolektivní koronové umění. Viděli jste to už někdy?“ (It's nice that © 2020)

Obr. 41—46 / ukázky plakátů z webové stránky stay-sane-stay-safe.com

3.2 ČESKÁ A SLOVENSKÁ SCÉNA

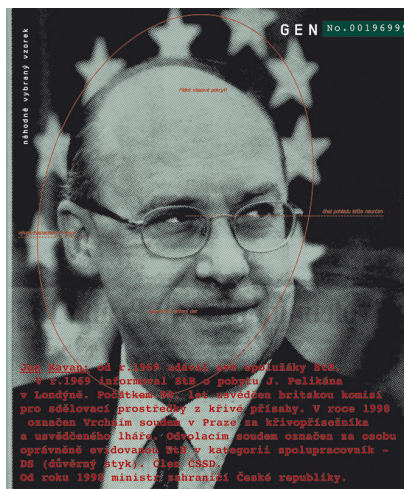
3.2.1 Pode Bal

Mezi hlavní české průkopníky politizace umění patří zcela bez debat skupina Pode Bal. Na výtvarné scéně se začala umělecká skupina objevovat již v 90. letech a na přelomu tisíciletí. Často jsou společností přijímáni s výhradami, jelikož „*porušují tabu de-politizace, totalizují prostor, v němž vystavují, rozšiřují ho na celou mediální sféru a svými dvojnáznými projekty navozují krizi,*“ (Jiří Ševčík © 2008). Skupina měla od začátku svého bytí pověst provokatérů české výtvarné scény. Popisují se jako umělecko-publicistické uskupení, které převádí aktuální politické dění do formy vizuálního umění. Můžeme u nich najít zájem o performace, pseudo-reklamní kampaně nebo politický aktivismus. (Artlist © 2020)

Kultovní výstavou byla ta, která nesla název Malík urvi (čti Malý kurvy). V roce 2000 v Galerii Etablované Nomenklatury v Praze se Pode Bal představila fotografiemi společensky a politicky známých osobností společně s dokumenty o jejich spolupráci se Státní bezpečností. Tato výstava zapříčinila tomu, že se skupina dostala do povědomí širší veřejnosti a upozornila tak na sebe na dlouhou dobu dopředu. Jednotlivé plakáty obsahovaly portrét dané osoby a její životopisné informace o aktivitách před a po Sametové revoluci v roce 1989. Výstava sklídila vysokou návštěvnost a vyvolala nebývalý mediální ohlas a také debatu nejen v uměleckých sférách. (Pode Bal © 2008) Tento projekt můžeme považovat za první vizuální počín v politicko-sociální tematice od roku 1989 v České republice.

Obr. 47 / plakát k výstavě Malík urvi

Obr. 48 / portrét Jana Kavana z výstavy

Obr. 49 / výstava v Galerii Václava Špály

Tato výstava byla pro skupinu natolik zásadní, že po 10 letech provedla pokračování výstavy s názvem Malík urvi II, tentokrát v pražské galerii DOX, kde představila 31 portrétů soudců a státních zástupců, kteří se aktivně podíleli na politických procesech v předchozím režimu a nadále působí v české justici i v současné době. Plakáty se liší především ve svém stylizovaném kresebném projevu, není zde použita žádná fotografie. Skupina na svou obranu uvedla několikrát, že se nejedná o osobní útoky na dané osoby, pouze upozornění na stav, v jakém se česká justice stále nachází. „*Systém, který staví na funkční integraci správců násilí předchozího systému, je nastaven tak, aby se mohl k aplikaci takového násilí vrátit.*“ varují umělci. (DOX © 2010)

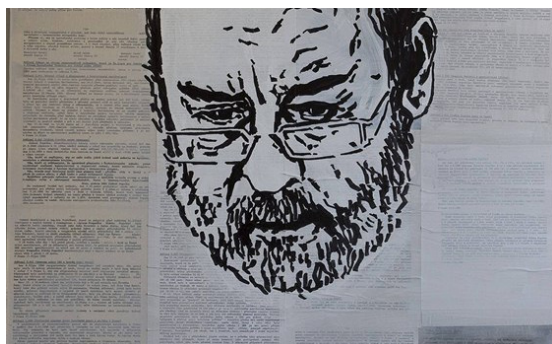

Obr. 50 / propagační materiál k výstavě

Obr. 51 / výstava Malík urvi II

Veškeré informace a podklady jsou dostupné veřejnosti a výstava tak nemá přinášet nové zprávy, pouze poukazovat na nevyvíjející se stav českých soudů. Jedná se tak o recyklaci a soustředění se na již známé informace, které jsou zpracovány vizuálně. Plakáty tvoří koláž z rozsudků, sdělení VONS (Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných) a dalších zdrojů, ze kterých autoři převážně čerpali. Jsou zde čitelné anotace k jednotlivým kauzám, ale dominantním prvkem jsou zde samotné portréty, které jsou kresleny lihovým černým fixem. Na několika obrazech lze také vidět namalované obrysy hlav pomocí bílé barvy, ne všichni soudci totiž mají dohledatelné fotografie obličeje. (ČT24, Česká televize © 2010)

Obr. 52 / detail kresleného portrétu

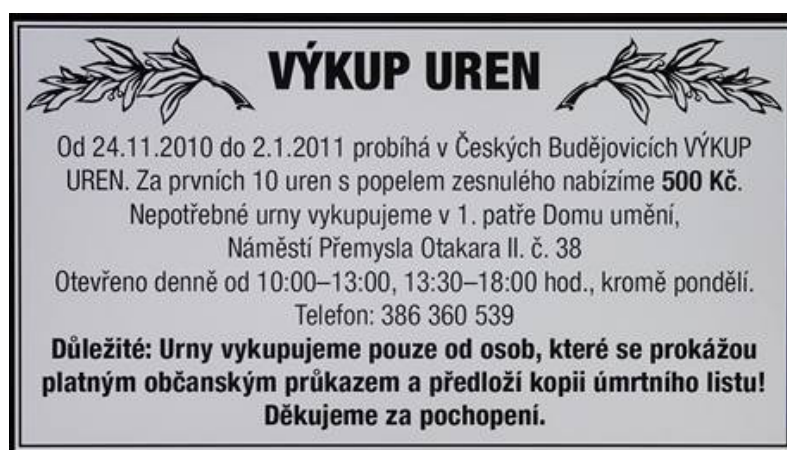
Obr. 53 / výstava Malík urvi II

Další výstava, která mě velmi oslovila nese název „Bohdanka bude o Vánocích bez tatínka“ z roku 2010 v Domě umění v Českých Budějovicích. Tato výstava mě zaujala především proto, že hlavním tématem byla smrt. Pokud se nad tímto tématem zamyslíme, celosvětově je to asi často probírané téma, ale na území ČR se zas tak hojně nevyskytuje (berme v potaz, že se jedná o rok 2010). Skupina na tabuizované téma upozornila tak, že skrze mediální titulky bulvárních plátek, které postihují slavné nebo úspěšné osobnosti, poukázala na jejich krutost, nesmyslnost a drastičnost tím, že je vytrhli z kontextu a doslovně titulky citovali.

Obr. 54—55 / z výstavy Bohdanka bude o Vánocích bez tatínka

Absurdní slovní spojení tak často nabude významu, až po připomenutí si tématu celé výstavy. V tom okamžiku pocítíme surovost textu a neúctu k zesnulým. Podstatnou součástí výstavy byly inzeráty na urny s ostatky zesnulých. Skupina Pode Bal vydala několik inzerátů v místních denících, ve kterých se dožadovala vykoupení urn (včetně ostatků) s odměnou v hodnotě 500 Kč. Se stejnou výzvou skupina vytvořila také plakáty, které vyvěsila po městě, všechny inzeráty zůstaly bez odezvy.

Obr. 56 / inzerát na výkup urn

Dalším doplňkem výstavy bylo počítadlo, které neustále ukazovalo počet úmrtí v České republice po celou dobu trvání výstavy nebo pytle s 250 páry bot, které značí průměrné množství použitých bot po dobu jednoho lidského života. Skupina se snažila poukázat na praxi bulvárních médií, kteří často obchodují s oznámením smrti. Stejně jako u mnoha jiných projektů, názor na jejich dílo si může divák udělat jaký chce. (Lidové noviny © 2010)

Posledním projektem, který bych chtěla zmínit je cyklus Flagelan. Vznikl jako zakázaná simulace instalace v Paláci Lucerna v době konání pražského Multižánrového festivalu v roce 2005, následující text měl být umístěn na stropě pasáže: „*Jsem český srab, kterej čuměl, když nakládali židy, hajloval náckům, mával komoušům a pak chtěl jistotu desetinásobku.*“ Během zákazu exteriérové instalace se skupina Pode Bal zaměřila na prodej triček s nápisem „Český srab“. Cyklus Flagelant se rozšířil v roce 2006 o plakáty, které byly vystaveny na pražském nábřeží v galerii Artwall, projekt tak byl konečně ve veřejném prostoru. (Pode Bal © 2008)

Obr. 57 / flagelanská trička

Obr. 58 / simulace instalace v Paláci Lucerna

Plakáty tvoří velkoformátové fotografie dětí s cedulemi, vázající se k chybám jejich rodičů a prarodičů, které uskutečnili během minulého režimu. Text cílí na to, aby si divák uvědomil, že za tyto chyby budou tyto děti trpět. Celou výstavu v den zahájení doprovázel také pochod skupiny Pode Bal, kde se k trpícím mohli připojit návštěvníci galerie. (Pode Bal © 2008) Podoba textu z cyklu Flagelant se v pozdějších letech objevila i na zdech galerie DOX, zde nese pouze menší grafickou úpravu, která celý text přenesla do současné doby.

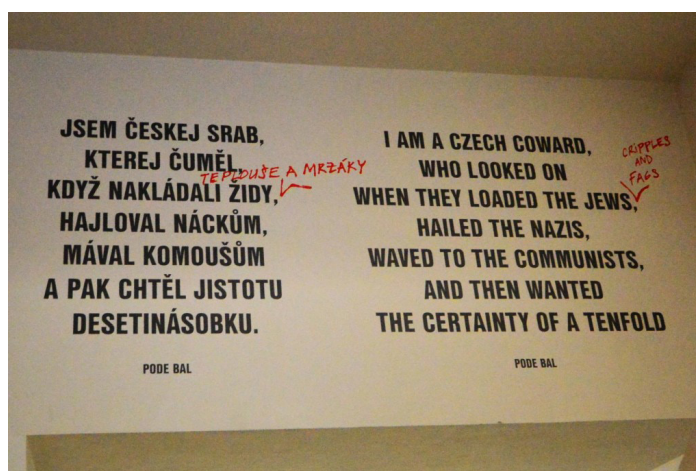
Obr. 59 / prodej flagelantských triček

Obr. 60 / pokračování projektu v galerii Artwall

Obr. 61 / detail nápisu plakátu

Obr. 62 / současný nápis v galerii DOX

Některá díla skupiny Pode Bal mi přijdou natolik ikonická a zásadní, že bych je také ráda zmínila, alespoň pouze v obrazové podobě.

Obr. 63 / Burka Nike

Obr. 64 / Ghutra Adidas (součást cyklu Converse)

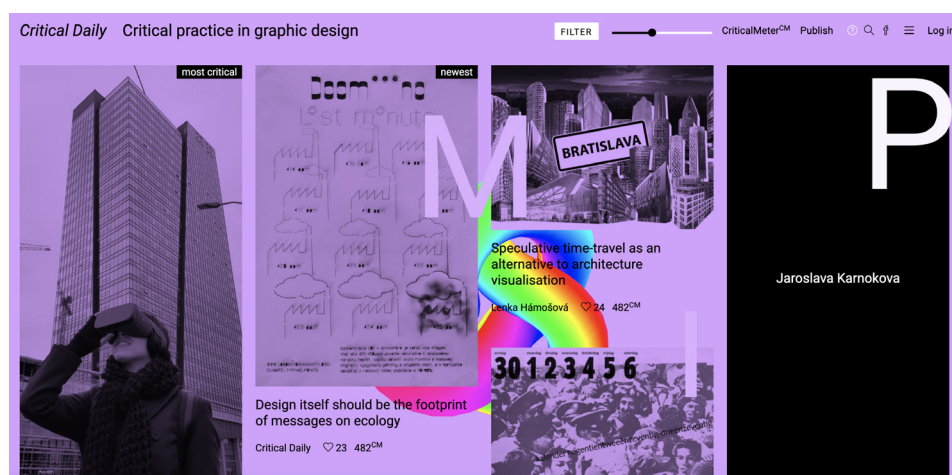
Obr. 65—66 / plakáty členů skupiny Pode Bal v parlamentu ČR, během 3. čtení návrhu protidrogového zákona

Obr. 67—68 / identita 90. let v ČR — karikaturní spojení fast-food řetězce s karikaturou otce zakladatele státu, T. G. Masaryka

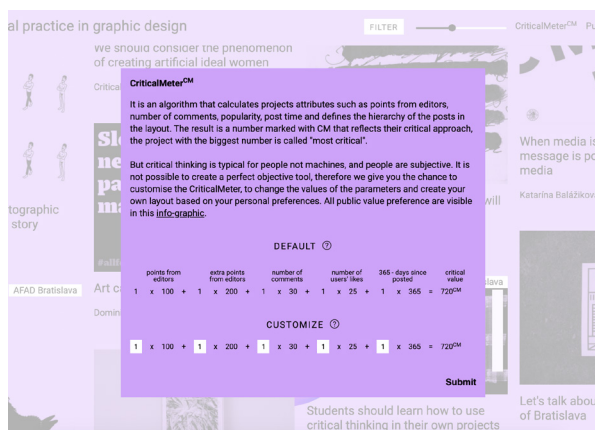
3.2.2 Critical Daily

Zajímavým projektem v odvětví kritického designu je vzniklá a fungující platforma s názvem Critical Daily. Za projektem stojí grafická designérka Katarína Balážiková, absolventka katedry pedagogiky výtvarného umění na Univerzitě v Trnavě a následně absolventka vizuálních komunikací na Akademii výtvarných umění v Bratislavě. Ve své tvorbě se autorka zabývá nejen svým profesním portfoliem, ale také výzkumem kritické praxe ve vizuální komunikaci a společensky angažovaným designem. V současné době také přednáší na téma Kritická praxe v grafickém designu, kde se zaměřuje na rozvoj studentských kritických projektů, které se zabývají sociálním prostředím. (Balážiková © 2020) Interaktivní webový portál Critical Daily, který byl předmětem dizertační práce autorky, slouží především pro grafické designéry. Můžeme si ho představit jako veřejný deník a archiv zároveň. Hlavní ideou tohoto webu je představit myšlenky grafických designérů a jejich vnímání světa pomocí vizuálního projevu. (Critical Daily © 2020)

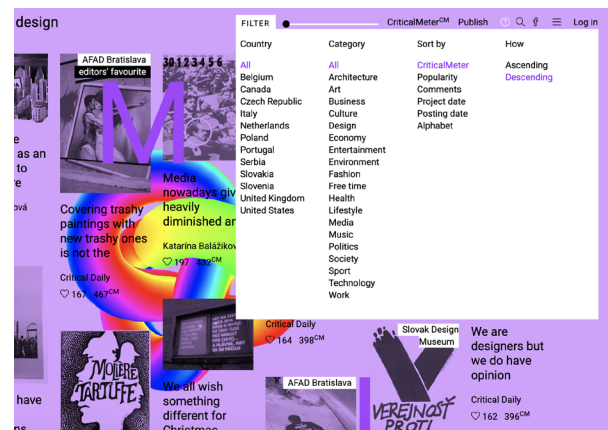

Obr. 69 / webová stránka criticaldaily.org

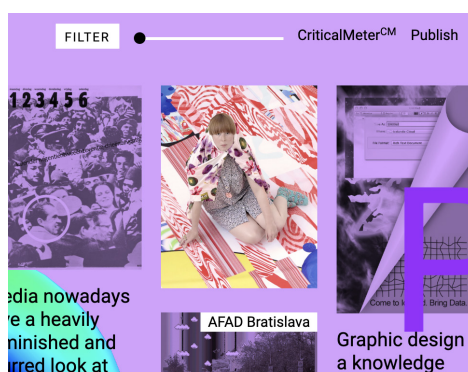
Jednotlivé příspěvky od různých autorů se řadí dle algoritmů Critical Meter, který najdeme v pravém horním rohu. Metr určuje kritičnost příspěvku, která se měří skrz počet komentářů, označení líbí se mi od čtenářů, datum vydání příspěvku apod. Tyto všechny hodnoty poskytnou designérovi CM číslo, podle kterého je jeho práce hodnocena jako „nejkritičtější“ apod. Inovativním aspektem je schopnost změnit své hodnoty a parametry v nastavení a vytvořit si tak vlastní hodnoty kritičnosti dle osobních preferencí. Pro diváka je zde řada témat, které mohou zlepšit hledání daných prací. Práce designérů jsou rozděleny do sloupců, jejichž počet (množství zobrazených příspěvků) můžete také změnit pomocí prvku v pravém horním rohu. Po najetí kurzoru na danou práci se vám zobrazí jméno autora. Po rozkliknutí celého příspěvku, si můžete přečíst slovní komentář autora a prohlédnout celé jeho grafické zpracování daného tématu. Celý koncept je mířen především na zapojení grafických designérů do témat společenských, historických nebo teoretických a na vybudování komunity, kde se nachází designér v roli pozorovatele a komentátora (Critical Daily © 2020).

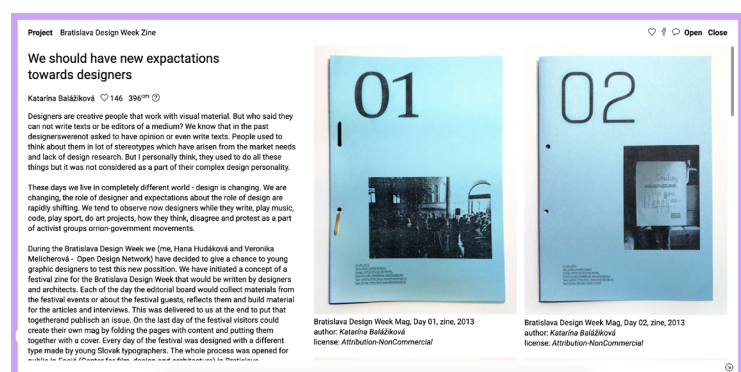
Obr. 70 / CM — critical meter

Obr. 71 / přehled témat na stránce Critical Daily

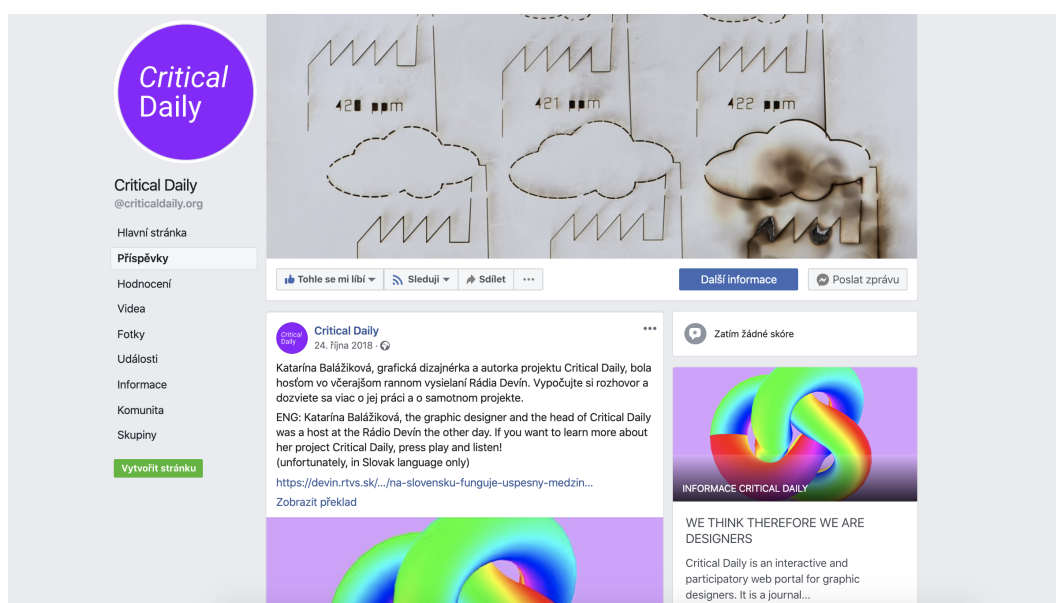

Obr. 72 / ovládání hustoty příspěvků

Obr. 73 / celý příspěvek dané práce na stránce Critical Daily

Autorka popisuje web také jako blog-zin, jedná se o modernější podobu internetového časopisu, slovo blog zde zastupuje internetovou a digitální formu, slovo zin zase možnost si celý časopis vytisknout do fyzické podoby. Původně vznikl web jako úložiště pro samotnou autorku, která měla potřebu se vizuálně vyjádřit k různým událostem, později měl také vyvolat zájem u ostatních grafických designérů, aby přemýšleli nad rolí designéra v dnešní době a měli své práce kde shromažďovat. Dalším motivem pro založení webu byla absence jakéhokoliv archivu či úložiště v mezinárodním měřítku, proto je také celý projekt v anglickém jazyce. Byl také kladen důraz na uživatelské rozhraní, aby se širší veřejnost dozvěděla, o čem všem designéři taky přemýšlejí. (Katarína Balážiková © 2018) Platforma je dnes stále rozrůstající se, spolupracuje na ní řada designérů, mezi které patří např. Hana Hudáková, Gabriela Ondrišáková nebo Zuzana Duchová. (Critical Daily © 2020).

Obr. 74 / facebooková stránka @criticaldaily.org

3.2.3 TMBK

Nejstarší příspěvek Instagramového účtu TMBK (@tmbkofficial) se váže k datu květen 2016. Pod touto zkratkou se na českém internetu prezentuje Tomáš Břínek, který je povoláním grafik, fotograf a hudebník. Obor fotografie studoval na Soukromé střední odborné škole umění a managementu v Praze, jako navazující studium rád uvádí Rhode Island School of Design a rád tak své publikum mystifikuje. Pracoval ve společnosti Extra Media a od dubna roku 2018 působí v Czech News Center.

Jeho koláže, které parodují současné — nejen politické dění, sledují desítky tisíc lidí (ke dni 8. 1. 2020 — *instagramový účet TMBK má 248 000 sledujících, facebookový profil TMBK má 113 000 sledujících a facebookový profil TMBK Satire — pouze v angličtině, má 114 000 sledujících*)

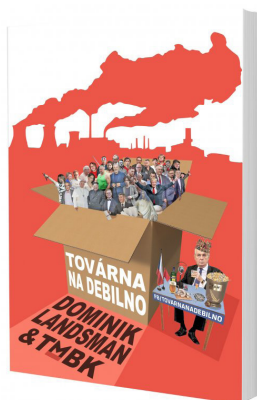
Obr. 75 / TMBK — fotografická montáž

Kromě politické scény se v jeho kolážích objevují témata jako je společnost, sport nebo showbiznys. Inspiraci hledá především v událostech, kterými rezonují české sociální sítě, později se začal věnovat i zahraničnímu dění. Autor tvrdí, že si rád odpočine od „politického čtyřlístku“ Okamura, Zeman, Ovčáček, Babiš a zabývá se jinými tématy, jelikož politická situace v naší republice bývá často únavná a opakující se, ale i přesto obsahuje přibližně 70 % příspěvků politickou satiru. (Lada Režňáková © 2018)

Obr. 76—78 / TMBK — fotografické montáže

Produktivita autora je závislá na aktuálním dění, ale především na pohotovosti, často je nezbytné reagovat na danou situaci během několika minut. Tvůrčí krize se autorovi nevyhýbá a naopak ji zažívá i několikrát denně. Jeho práce se také mnohokrát vystavovaly, autor si je ale vědom, že jeho tvorba neobsahuje žádnou hlubokou myšlenku. Tvoří především pro pobavení lidí, celý proces koláží byl původně koníčkem a i když je to v současné době jeho zaměstnáním, Tomáš si je vědom, že jednoho dne TMBK skončí, stejně jako například některé sociální sítě, nebo jednoduše zmizí zájem publika. (Real talk © 2018)

Obr. 79 / první díl knihy Továrna na debilno Obr. 80 / TMBK společně s Dominikem Landsmanem

Kromě koláží se autor podílel na vydání dvou knih, a to s názvem Továrna na debilno, díl první a druhý. Knihu tvořil společně s Dominikem Landsmanem, který bloguje pod přezdívkou Deníček moderního fotra, v obou případech je kniha společensko-politickou satirou. Ke vzniku první knihy oslovili autoři přímo své sledovatele na českém crowdfundingovém portálu Hit Hit, kde se na její náklady podařilo vybrat necelých 900 000 Kč.

Dalším Tomášovým projektem je chystaná výstava s názvem Výstava za milion!, na kterou také využil služeb portálu Hit Hit. Jeho sledovatelé ho tak mohou podpořit a financovat náklady výstavy. Odměny za finanční příspěvek jsou různé, od poděkování autora skrz Facebook, přes vstupenky na výstavu až po necenzurované fotografie Haliny Pawlowské v plavkách z domácího archivu. Celá výstava samotná byla probíraným tématem českého internetu, a to především díky sociálním sítím. Výsledná částka je určena na pronájem výstavní síně, výrobu instalací, soch, plastik, atrakcí a dalších exponátů a také na kvalitní vytištění koláží. Jako důvod vzniku výstavy uvádí autor především vytvoření zábavy pro jeho mecenáše a fanoušky. Autorovo vyjádření

o výstavě zní následovně: „Chystáme nejkontroverznější výstavu sezóny (jaro 2020), při níž se otřese v základech jedna z nejprestižnějších síní republiky. Strážci morálky budou plakat, žaloby od politiků lítat raketovou rychlostí a bránice pukat. Půjde o obrovský multimediální cirkus pro všechny, kterým moje vtipy už nestačí jen na Instagramu.“ Kvůli celosvětové pandemii Covid-19, byla výstava posunuta.

Obr. 81 / Výstava za milion! na portále hithit.com

Obr. 82 / plánovaný exponát výstavy — socha Agrofertiti

Autora jsem zde chtěla zahrnout především proto, že je přesným úkazem toho, jak výtvarná činnost, která nemá až tak vysokou uměleckou hodnotu, může být sledována stovkami tisíců lidí. Zde se role grafického designéra, který se často ve svém zaměstnání věnuje korporativní grafice, změnila do role komentátora dění. Sociální sítě a další on-line platformy mu v dnešní době umožnily rozvíjet svůj pohled na svět tak daleko, až to vyústilo ve výstavu za milion korun českých.

3.2.4 Timo

Již dvacet let je součástí brněnské street-artové a umělecké scény. Autor vystupuje pod pseudonymem Timo a jeho identita zůstává stále skryta. Jeho díla vzbuzují zájem, nejen u široké veřejnosti, ale také u výtvarných odborníků. (Bookstore Art map © 2020) Jeho díla zahrnují například verše básní, transformaci log, typografické slogany nebo samostatné kresby. I přes vydatné množství různých grafických přístupů zpracování, je mezi všemi výtvary cítit jakási spojitost, která vás odkazuje pouze na jednoho autora. Zajímavým aspektem je, že autor nemá svůj zřetelný výtvarný rukopis. (Jana Soukupová © 2019)

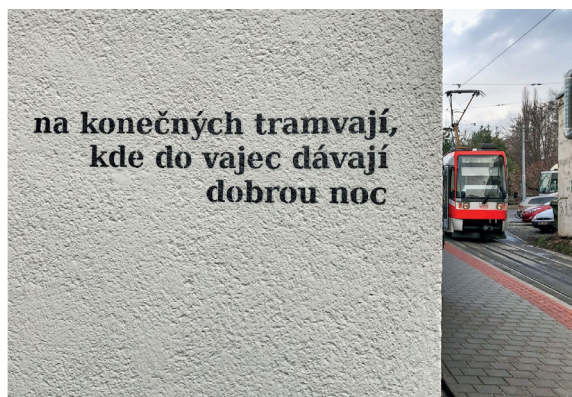

Obr. 83 / Timo — Teskno

Obr. 84 / Timo — Není

O autorovi je známé, že tvorbě graffiti se věnuje již od roku 1997, kdy studoval ještě na střední škole SŠIPF v Brně, zde studoval později Fakultu výtvarných umění VUT. Samotné graffiti začátky popisuje jako touhu zanechat za sebou stopu, označit si své teritorium a zakusit zakázané ovoce. I přes skrývání identity, Timo poskytl řadu zajímavých rozhovorů, které jeho tvorbu přibližují a vysvětlují, proto jsou známé i intimní informace z jeho života. Hlavním podnětem jeho tvorby byla bariéra v komunikaci, kterou vnímal jako svoji slabost.

Obr. 85 / Timo — ukázka citátu na zdi

Obr. 86 / Timo — transformace loga televize Nova

Skrz svá výtvarná díla mohl komunikovat s lidmi a otevřeně sdělit své postoje, myšlenky a názory. Jeho díla se téměř vždy nacházejí v exteriérech. Někdy slouží jako malé ozvláštnění vybledlých domů pomocí veršů, jindy zaujme podobu několika metrové reklamy. (Míla Palánová © 2005) Timo si nebere servítky a mnohokrát se pustil i do politických témat. Znáмым dílem je jeho redesign volebního hesla „S lidmi pro lidi“ od KSČM v roce 2013. Na umístění svého komentáře byl domluvený s majitelem objektu u Řečkovického nádraží. Zde autora pobouřilo oprášení starého komunistického hesla a jeho opětovné použití. Jako připomínku několika obětí komunistického režimu zvolil umělec podobiznu tváře Josefa Toufara, jehož osud je znám pod kauzou s názvem Čihošský zázrak. (Jana Soukupová © 2013)

Obr. 87—88 / příklad ztvárnění politického komentáře

Z tvorby, která se váže na politickou situaci je vždy jasné, jaký je Timův názor na osobnosti jako Miloš Zeman, Tomio Okamura nebo Andrej Babiš. Není to však pravidelná dávka příspěvků mířeným proti těmto osobám, autor pouze reaguje pohotově na jejich výroky, které ztvárňuje především slovně.

Obr. 89—90 / příklad ztvárnění politického komentáře

Z velké části také reaguje na konzumní společnost, tímto problémem se zabýval ve spojení názvů potravinového řetězce Albert a umělecké galerie Albertina ve Vídni. Autor využil logo společnosti ke kritické vztahu české společnosti a kultury. Zabývá se zde otázkou, jaký je počet těchto supermarketů a jejich dostupnost a jaký je počet kvalitních kulturních institucí v Česku a jejich dostupnost. Samotné vedení řetězce nechala reklamu odstranit pomocí několika právních kroků, médiím také sdělilo, že pokud by se autor zmínil o vyvěšení „reklamy“ dopředu, dalo by se nějak na věci domluvit. Samotná galerie fotky loga sdílela na svých sociálních sítích s úsměvem. (Adéla Procházková © 2012)

Obr. 91 / záměna loga společnosti Albert

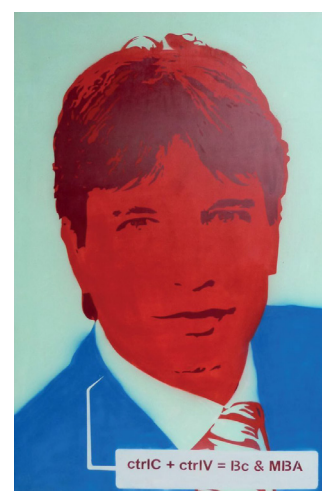
Obr. 92 / Timo — Home less

Další známý výtvar byl vystaven v galerii Myšina (plakátovací plocha v podchodu brněnského Hlavního nádraží alias Myší díra, především slouží pro studenty VUT), s názvem Home Less (v překladu „bez domova“) a podtitulkem „S námi na to máte“ z roku 2014. Dílo reaguje na možnost finanční půjčky od společnosti Home Credit a poukazuje tak na exekuční situaci v České republice, která je alarmující. Stejně jako u společnosti Albert, i vedení společnosti Home Credit nechalo reklamu zamalovat. (Jana Soukupová © 2013)

Důležitým milníkem ve tvorbě brněnského umělce je monografie „b jako brno“ (2019) od nakladatelství Druhé město, která zaznamenává tvorbu autora za posledních dvacet let. Na tvorbu publikace byla opět využita platforma Hit Hit, která zajistila dostatečné finanční prostředky a umožnila tak vydání knihy. Kniha zkoumá autorovy umělecké formy, to jak o věcech přemýšlí a jaký má pohled na graffiti scénu v současné době. Kromě obrazové části je zde také zábavný komentář Blahoslava Rozbořila nebo kunsthistorický pohled Radka Wohlmuta. (Bookstore Art map © 2020) „Timo místa neestetizuje jako většina jiných autorů, ale dává jim smysl. V tom je jeho největší síla.“ — Radek Wohlmut.

Obr. 93—97 / ukázka z knihy b — jako brno

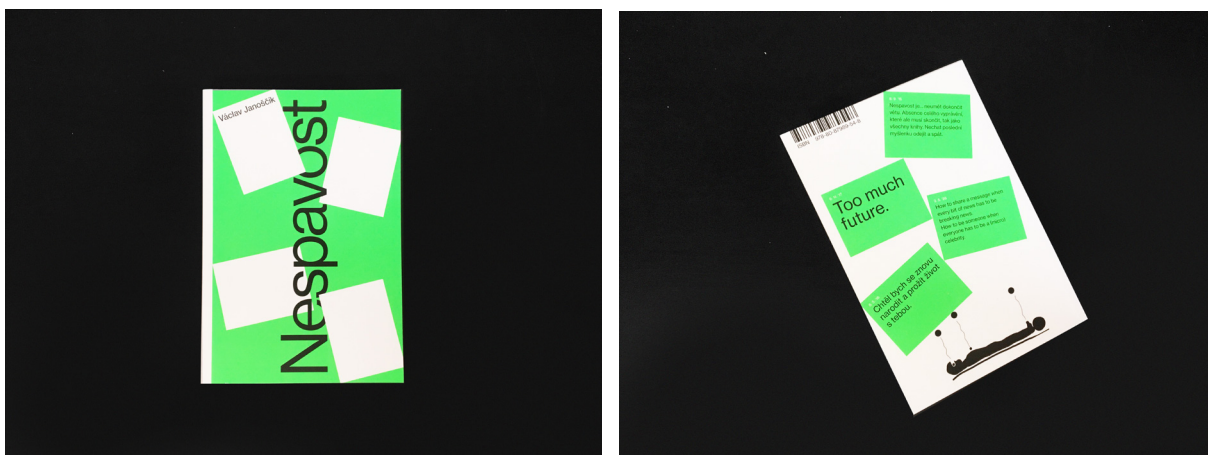

Obr. 98—104 / Timo — ukázky dalších prací

3.2.5 Václav Janošík — Nespavost

Za důležité považuji zde zmínit knihu s názvem *Nespavost* od Václava Janošíka z roku 2018. Autor působí na české výtvarné scéně již několik let, především v oblasti teoretických uměleckých textů, kurátorství a filozofie. Kniha je souborem zápisků, které si autor zapisoval v čase, kdy nemohl spát. Několik bezesných nocí tak dalo dohromady jeho první autorskou knihu. Propojuje zde svůj zájem o širší společenskou situaci s osobním životem.

„Vědět víc, navzdory limitům našich podmínek i našich já. Mluvit o plastových kontinentech v Pacifiku, o dětech v Sýrii, o dronech v Jemenu, o střelbě v USA, o mojí nerozhodnosti a tvých problémech. (...) Co nás tlačí do depresí, překovat ve zbraň,“ ukázka jedné z mnoha nočních úvah. Jedním z hlavních témat knihy je také akcelerace (kterou filozof popisuje jako možnost nesmířit se s danými podmínkami, snažit se porozumět, nebo předběhnout dění kolem nás), ta je zde použita jako recept na zrychlující se tempo vývoje společnosti nebo komodifikaci času. Autor zde také testuje své myšlenky v různém kontextu, samotné psaní je experimentem na literatuře i autorovi samotném. (Ondřej Trhoň © 2019)

Obr. 105—106 / titulní a zadní strana knihy *Nespavost*

Jedná se tak o fikci v podobě experimentálních nebo konceptuálních textů, které jsou na tenké hraně mezi odbornou a běžnou literaturou. Kniha se věnuje současným filozofickým společenským problémům, které nás, jako lidstvo, aktuálně obklopují, ale v českém prostředí bývají často opomíjené. Kniha je nejen grafickým zážitkem, ale také rytmickým dílem, nehraje zde hlavní roli žánr nebo téma, ale především čas. (Artmap Bookstore © 2019)

„Knižka *Nespavost* je založena na mých zápiscích, které jsem si zaznamenával, když jsem nespal. Spíš než o metaforu jde tedy o metodu, jak psát a zakoušet čas,“ říká Václav Janošík. Důležitým prvkem je zde zrychlený systém časové posloupnosti, zápisky jsou rozděleny do několika kapitol, začínající v blízké budoucnosti s názvem 2026 a končící rokem 2016. Tento fakt narušuje deníkový charakter. Autor se snažil především zachytit sílu toho, co dokáže měnit lidské myšlení. Autorka nespavost zde nemá roli osobního traumatu, ale je to pouhý fakt, který je čím dál častějším vedlejším účinkem dnešní akcelerované doby, která nás neustále nutí být nepřetržitě dostupný a on-line, neustále se sebezprezentovat a ukazovat své lepší já. (Tomáš Pivoda © 2019)

Za výtvarnou stránkou publikace stojí Štěpán Marko, který se věnoval grafickému designu a sazbě a Tomáš Vaněk, který je autorem ilustrací. Kniha je vysázena fontem Neue Haas Grotesk a celý design napomáhá čtenáři správně uchopit roztržitost a složitost textu. Pro mě je tato publikace zároveň příkladem toho, jak mohou být současná témata graficky zpracována. Díky autorskému vizuálnímu zpracování se kniha snaží přiblížit a vyhovět požadavkům dnešní doby a čtenářům zároveň. Kniha byla také zařazena mezi Nejkrásnější knihy roku 2018.

Obr. 107—110 / ukázky z knihy *Nespavost*

3.2.6 Výstava „Už je nejhůř“

Od prosince minulého roku až do 26. ledna 2020 v pražské Galerii 90° byla k vidění výstava s názvem Už je nejhůř. Na Facebook události je výstava adresována milovníkům umění a váženým kritikům politické scény. Na jednom místě byli uvedeni přední čeští umělci a jejich pohledy na současnou politickou situaci v ČR. Jak se umělcovy postoje promítají do jeho tvorby a jak prostřednictvím uměleckého díla dokáže vyjádřit svůj názor? Těmito otázkami se zabývali Václav Bláha, TMBK, Michal Cimala, Miloš Englberth, Petr Faltus, Marek Gult, Jindřich Hájek, Honza Homola art332, Kryštof Hošek, Jan Kaláb, Tomáš Kubík, Jiří Macht2, Daniel Pešta, Vladimír Strejček, Michal Škapa, Jan Tománek a Roman Trabura. Výstava proběhla pod vedením Jiřího Machta, kurátora výstavy a Michaela Pánka, galeristy a zastupitele Středočeského kraje. (Galerie 90°: Už je nejhůř © 2019)

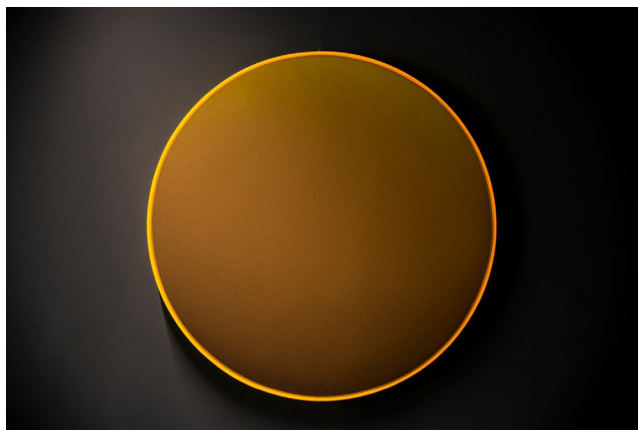

Obr. 111 / propagační materiál výstavy Už je nejhůř

Samotná galerie patří k těm novějším, slavnostně byla otevřena 27. 10. 2018, den před výročím 100 let od vzniku Československé republiky v pražských Černošicích. Také slouží jako prodejní místo samotných exponátů. Název galerie symbolizuje pravý úhel. Úhel pohledu na věc. Kolmici, která směřuje vzhůru, či přímou cestou do uměleckých výšin. (Galerie 90°: Už je nejhůř © 2019)

V rozhovoru pro Rozhlas plus Jiří Macht (fotograf, vystavující a kurátor výstavy) popisuje vystavující jako 17 statečných — odkazuje se zde na název filmu Sedm statečných. Výstava je podle něj morálním apelem na návrat k postupné normalizaci. Umělci napříč různými generacemi se však nesnaží o dehonestaci hlavy státu, či jiných státníků. Chtějí ukázat, že uměním lze vyjádřit svůj názor i jinak. Jako je tomu například u Jana Kalába, který je úspěšný po celém světě.

Umělec si zachoval svůj rukopis a k výstavě přispěl pouze kruhovitým objektem, jehož barva má odrážet současný stav politické scény. Zároveň je toto dílo u autora experimentem, jelikož jeho tvorba je především o sytých, výrazných a pozitivních barevných odstínech. Výstava také obsahovala několik montáží od již zmiňovaného TMBK z předchozí kapitoly.

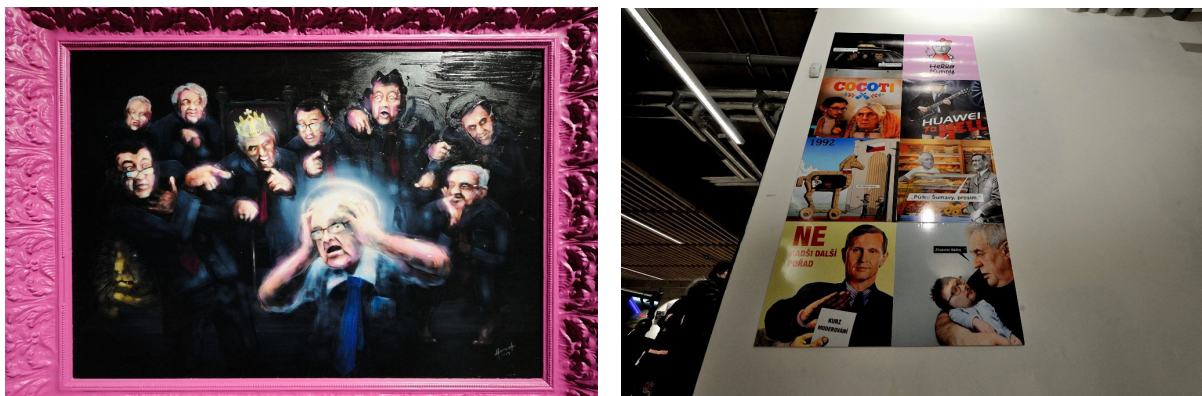

Obr. 112 / dílo od Jana Kalába na výstavě Už je nejhůř

Celý název výstavy je samozřejmě parafrází na volební slogan „Bude líp“ od politického hnutí ANO, které ho používá již od roku 2013. Jiří Macht dále zmiňuje, že i přes jeho naivitu, stále věří ve vstřízlivění společnosti. Dále si uvědomuje, že je schopen se jako umělec připravit o zisk, pokud se věnuje podobné problematice, ale podle něj si o takové výstavy nynější situace žádá. Od 28. 1. 2020 je výstava k vidění v pražském Rock Café. (Vladimír Kroc © 2019)

Obr. 113—116 / fotografie z vernisáže výstavy Už je nejhůř

Obr. 117—118 / fotografie z vernisáže výstavy Už je nejhůř

3.2.7 Lumír Kajnar

Sám sebe popisuje jako idea makera, brand architekta a vizuálního glosátora. Grafická či vizuální glosa není zcela běžnou disciplínou na české výtvarné scéně. Uznávaný grafický designér má za sebou hned několik spoluprací s velkými institucemi jako je například Česká spořitelna, Česká ragbyová unie, Univerzita Tomáše Bati nebo Kooperativa. Ke známějším pracím patří také například redesign loga českého Skauta, či vizuální identita pražského espresso baru Ema. Ovšem to podstatné, co mě na autorovi velice imponuje, jsou právě jeho vizuální či grafické glosy.

Těmi se autor prezentuje především na sociální síti Instagram, později pro ně založil také Facebook stránku. Glosy trefně narážejí na aktuální dění, ať už v České republice, či v zahraničí. Částečně jsou založené na jednoduché typografii, částečně na grafické stylizaci nebo slovních hříčkách. Tyto glosy sklízí obdiv a popularitu nejen v digitálním světě. Po několika letech se Kajnarových vizuálních glos ujala také tištěná média jako jsou Hospodářské noviny nebo Deník N.

Obr. 119—120 / titulní strany Deníku N s vizuálními glosami

K nejúspěšnějším patří jednoznačně grafická glosa k výročí okupace Československé republiky v roce 1968. Autor zde pomocí uvozovek upozornil na letopočty normalizace v ČSR, mezi které trefně umístil slovo „dočasně“. Vojska SSSR uváděla tento termín ke svému pobytu na území tehdejšího Československa, slovo se tak stalo ironickou poznámkou naší historie. Tato glosa, jako jediná česká práce, získala stříbrné ocenění na předávání cen ADC Europe Awards 2019 a také stříbro v soutěži Creative Awards, ADC Czech Awards 2019.

“DOČASNĚ”

Dbáme, aby slovům zůstával jejich pravý význam.
HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

“TEMPORARY”

We make sure the words retain their true meaning.

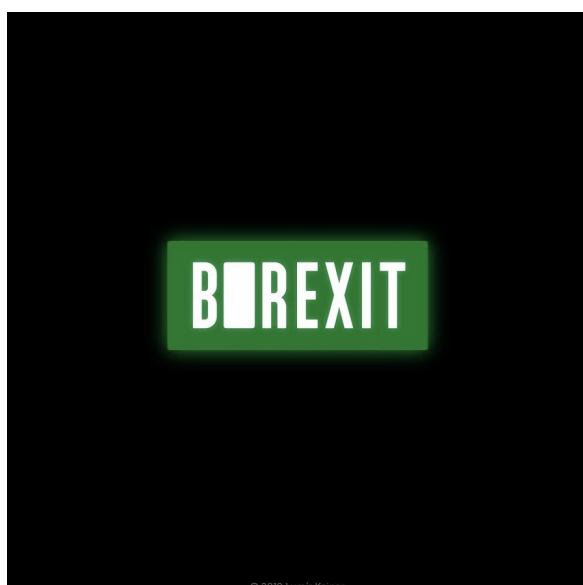
HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Obr. 121 / oceněná glosa „Dočasně“

Autor byl hostem podcastu ADC Kitchen (Art Directors Club), kde popisuje například své působení v agenturách Young&Rubicam Prague a Leo Burnett Advertising, přechod své tvorby na volnou nohu nebo také samotnou tvorbu vizuálních glos. Jako důležitým prvkem při jejich tvorbě zmiňuje rychlost reakce na aktuální téma, často je to otázka několika minut. Pokud si autor dopředu uvědomuje nějaké výročí, či událost, lze si glosy také připravit dopředu, většinou se však jedná o svižnou reakci. Autor popisuje své glosátorství jako kombinaci ultra rychlé myšlenky a jeho emocí. Pokud pro něj téma není dostatečně emočně důležité a stráví nad tvorbou více, jak 10–15 minut, nepovažuje glosu za důležitou či trefnou. Jako výhodu zmiňuje sociální síť a jejich okamžitou zpětnou vazbu, podle kterých může sledovat pozitivní i negativní ohlasy. Designér tvrdí, že největší úspěchy získávají právě kousky, které jsou vymyšlené z patra a za pár minut. Grafickému glosátorství se však věnoval bezděčně 10 let, než se jeho první glosy objevily v tištěných médiích. Tuto část své tvorby bere jako objevování neobjevených cest designu, které doporučuje i všem ostatním. (ADC Kitchen © 2019)

© 2019 Lumír Kajnar

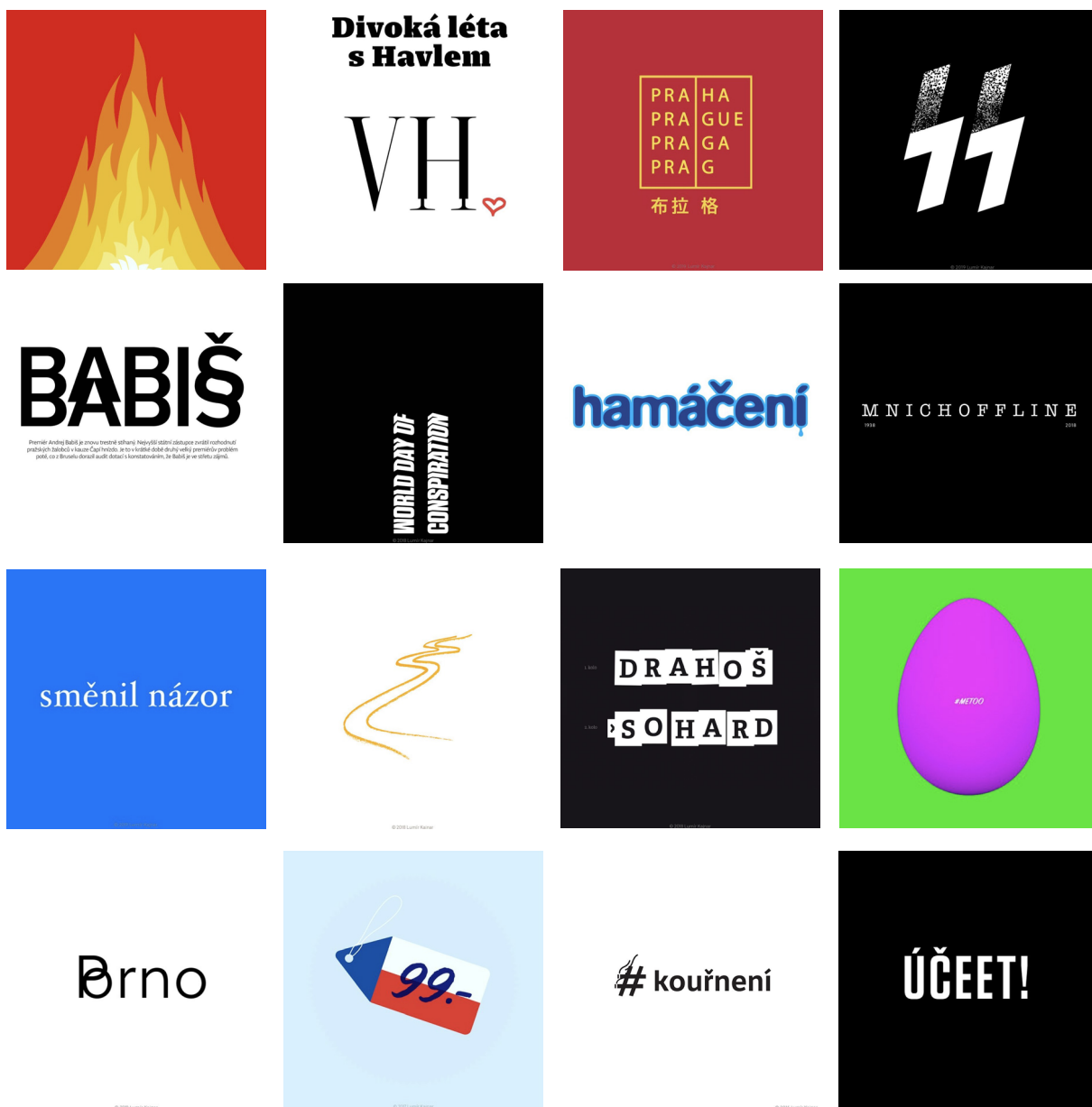

© 2019 Lumír Kajnar

© 2019 Lumír Kajnar

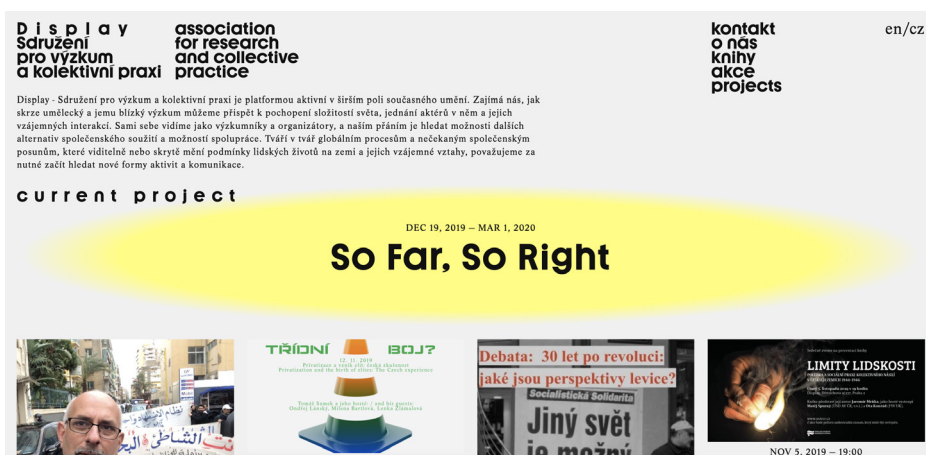
Obr. 122—127 / vizuální glosy Lumíra Kajnara

Obr. 128—143 / vizuální glosy Lumíra Kajnara

3.2.8 Display

Display.cz neboli sdružení pro výzkum a kolektivní praxi, je uskupení lidí, kteří se pohybují v současném výtvarném umění. Sami sebe popisují jako aktivní platformu v širším poli současného umění. Hlavním bodem jejich zájmu je sledovat, jak může umělecký výzkum přispět k pochopení složitostí dnešního světa, jednání aktérů v něm a jejich vzájemných interakcí. Jsou to výzkumníci a organizátoři, jejich přáním je hledat možné alternativy společenského soužití a možnosti spolupráce. Uskupení se snaží čelit všem globálním změnám a posunům v dnešní společnosti, kteří ovlivňují lidstvo samotné, a považují tak za nutné hledat nové formy aktivit a komunikace. (Display © 2020)

Obr. 144 / webová stránka display.cz

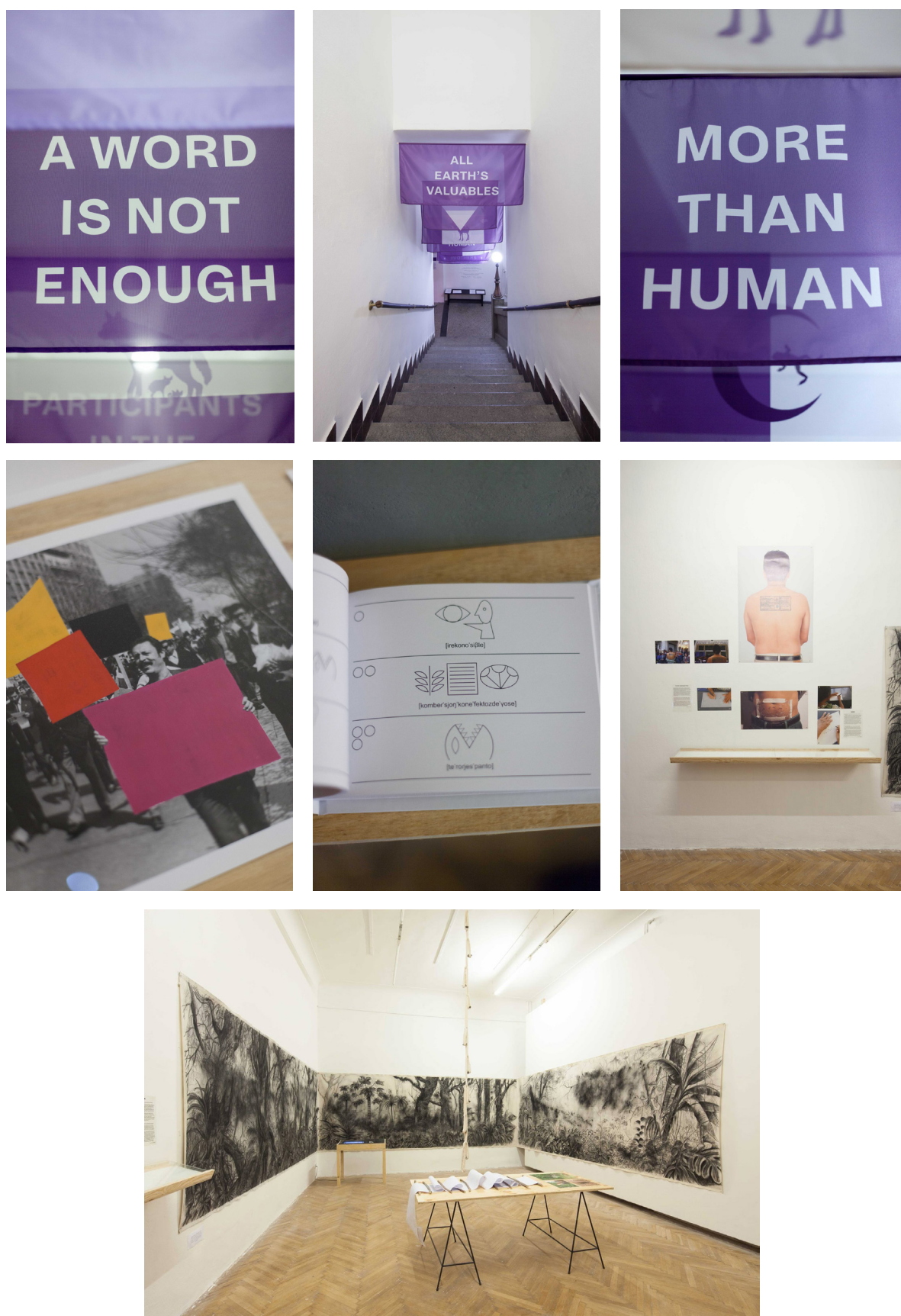
Organizace vznikla již v roce 2001, od roku 2007 spolupracovala se sdružením tranzit.cz, které se stalo hlavním partnerem. Uskupení tak vystupovalo pod názvem tranzitdisplay.cz s galerijním prostorem na Bubenské 3 v Praze 7, od roku 2018 tyto dvě složky působí opět samostatně. Organizace Display se přesunula na adresu Dittrichova 9, Nové Město v Praze, kde nadále koordinuje hned několik výstav s bohatým doprovodným programem v podobě přednášek, představení, konferencí apod. Rádi spolupracují a propojují své aktivity s dalšími autory současného umění, také z jiných oblastí kultury nebo vědy, které nějak reagují na současnost. (Výroční zpráva Display © 2018)

Pokud se podíváme na uplynulé projekty/výstavy, které Display v minulosti uspořádal, můžeme si povšimnout široké škály současných témat. Od globalizace, politizaci, informační technologie, třídní společnost a kapitalismus, až přes problematiku genderu a rasy, simulaci virtuální reality, digitální prostor nebo komunikaci a zdraví v konzumní společnosti.

Výstava uskupení Display s názvem Pobřeží světa (pospolitost a politika mezi-jazykové komunikace) byla zahájena 26. června 2019 a podílela se na ní řada umělců z celého světa. Anotace výstavy představuje téma výstavy následovně: *„Na pobřeží se oceán a země spojují a dávají vzniknout novému životu. Pobřeží není hranice ani mez, ale možnost. Ani konec ani počátek ale akt mezi-jazykové komunikace. Na pobřeží světa budujeme společenství. Globální techno-jazyk reprodukuje zakódování světa, což brání komunikaci a potlačuje smysl pro společenství; solidárnost a empatii nahrazuje šilenstvím konkurence; sympatie a smysl pro pospolitost automatizací emocí. Denní rytmus života nám znemožňuje smysluplná setkávání. Pobřeží světa sestává z výstavy a programu pro veřejnost zaměřeného na umělecká vystoupení poskytující prostor pro mezi-jazykovou komunikaci, se zvláštním zřetelem k nezápadním uměleckým postupům a s nabídkou tvorby, která hledá místa nezávislá na globální techno-jazykové a neoliberální politice, ve prospěch forem reprodukce života založených na společných zájmech a cílech pospolitosti.“* (Display © 2020)

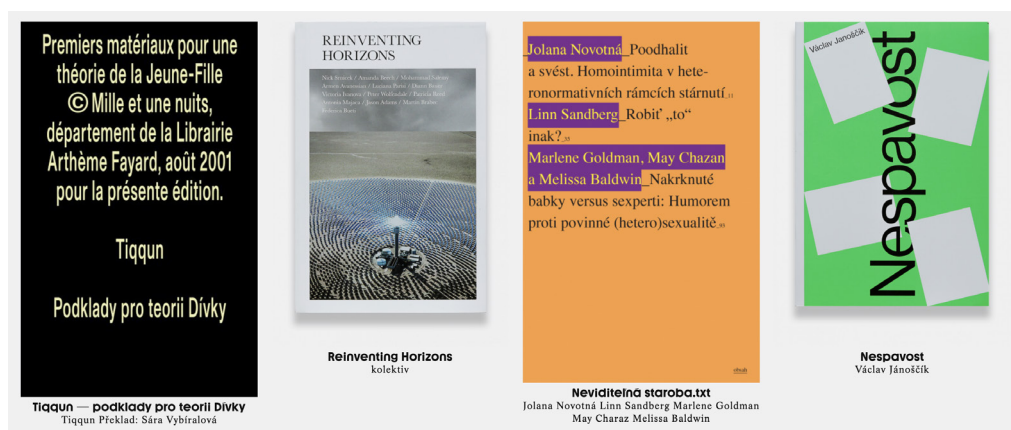

Obr. 145 / plakát k výstavě Pobřeží Světa

Obr. 146—152 / fotografie z výstavy Pobřeží Světa

Display na svém webu také uvádí řadu knih, které se nějakým způsobem vážou k současnému umění či tématům. Stejně tak uvádí seznam doprovodných akcí, většinou formou přednášek. Kromě bohatého programu mě také zaujala vizuální stránka uskupení, každá událost či výstava na sebe upozorňuje originálně graficky zpracovaným plakátem. Menší propojení na celou organizaci můžeme najít ve společné typografii, která na plakátech slouží pouze informačně.

Obr. 153 / ukázka knih na webové stránce display.cz

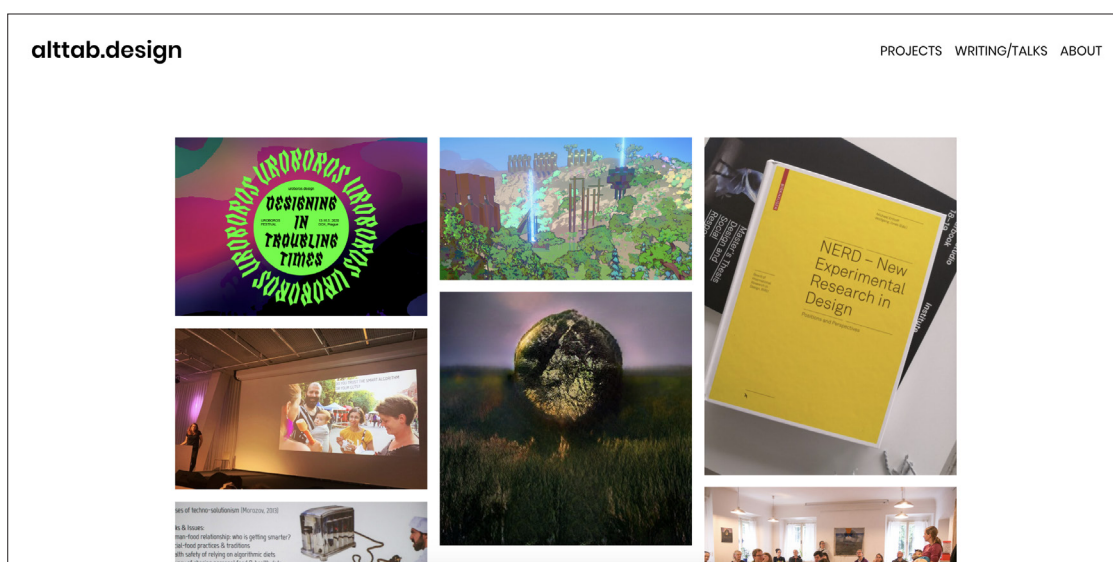

Obr. 154—156 / plakáty ke projektům Display.cz

Mezi současné členy Display patří Zbyněk Baladrán (výzkumník), Zuzana Jakalová (kurátor/ výzkumník), Hana Janečková (kurátor/ výzkumník), Lukáš Likavčan (kurátor/ výzkumník), Marie Neumannová (Produkce), Hanka Šťastná (finanční manager) a Ondřej Kozák (technická produkce). (Display © 2020)

3.2.9 ALTTAB

Dalším téměř novým uskupením, které se zabývá kritickým designem je platforma ALTTAB. Tato československá skupina působí se sídlem v pražském DOXu od roku 2019. Skupina je složena z designérů, výzkumných pracovníků, spisovatelů a kurátorů. Všechny členy spojuje společný zájem o etické důsledky vznikajících technologií. Pomocí kritického designu tak uskupení vyvíjí platformy, ve kterých zkoumá a vytváří scénáře blízké budoucnosti. Skupina také organizuje veřejné workshopy, exkurze a přednášky zaměřené na aktuální společenská témata nebo například na technologické inovace a jejich dopad v každodenním životě. Zakládajícími členy jsou Lenka Hámošová, Markéta Dolejšová, Tereza Lišková, Michal Kučerák a Lukáš Pilka. (ALTTAB © 2020)

Obr. 157 / webová stránka alttab.design

Lukáš Pilka, publicista a director, Tereza Lišková, šéfredaktorka časopisu Material Times a Michal Kučerák, produkční doprovodných a vzdělávacích programů Centra DOX, v rozhovoru pro Kreativní Česko uvedli hned několik důvodů, které vedly ke vzniku skupiny ALTTAB.

Před vznikem skupiny proběhl již první meet-up s názvem Critical Design, kterému předcházelo setkávání se skrze projekt zaměřený na technologie a data #DATAMAZE — Datové bludiště. Autoři pomocí několika výstav zjistili, že jimi společná témata (např. Wikileaks, manipulace voleb nebo kritika technologií) rezonují, a proto se obrátili na kritický design. Dalším důvodem vzniku skupiny byla absence debat na toto téma celkově.

Skupina chápe kritický design jako angažovaný design, nástroj ke společenskému komentáři. Svou vizuální tvorbou nastavují zrcadlo některým společenským mechanismům. Klíčové jsou pro ně technologie a jejich vliv na společnost, pomocí metodiky kritického designu chtějí vyvolat debatu. Cílem skupiny je kriticky nabourávat permanentní techno-optimismus. Kromě digitálních technologií a umělé inteligence, mezi technologie skupina počítá také například jídlo nebo změnu klimatu. Kritický design je pro skupinu praxe, která by měla postupovat různými oblastmi lidské činnosti a nastavit tak zrcadlo zaběhnutým kolejím a postupům. Skupina upozorňuje na nejobvyklejší vnímání designu ve společnosti a v odborných kruzích, které je často o tom, udělat věci hezčí. Snaží se poukázat na to, že design má i jiné významy a mnohem podstatnější, například v metodické činnosti řešení problémů, ve výzkumu ale také v sociální kritice.

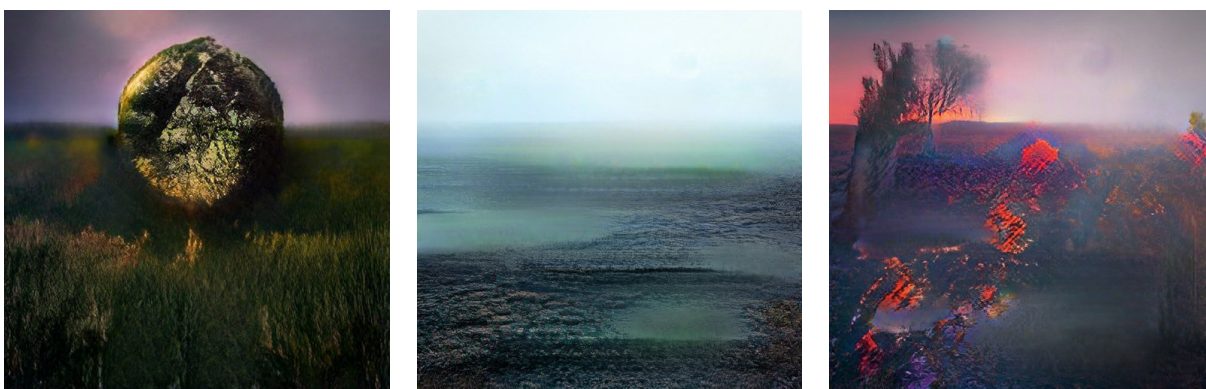

Obr. 158—161 / fotografie z akcí skupiny ALTTAB

Autoři v rozhovoru dále uvádí, že by celé situaci pomohlo „kritické“ vzdělávání studentů, kteří by byli vedeni k sebereflexi oboru od počátku svého studia. Často bývají pouze formou workshopů, či nepovinných přednášek a málo který student si ke kritickému designu najde cestu. Hlavním problémem je pro ně absence metodiky designu.

Lukáš Pilka v rozhovoru konstatuje: „Byl bych rád, kdyby se nám podařilo otevřít nové perspektivy, jak design vnímat. Na výtvarných školách bohužel převažuje rovina designu à la estetický problém. V takovém světě pak jen málokoho napadne se věnovat podstatnějším společenským problémům. A přesto právě o to by designéři měli usilovat především. Cestou by mohlo být propojení designu s dalšími disciplínami jako filozofie, humanitní vědy, technologie a jiné. Představuji si, že by designér mohl fungovat v rámci nějakého dvoj-oboru, že by studoval design a vedle toho by si volil druhý obor, který jej zajímá, a pokoušel se vytvářet projekty na pomezí obou disciplín. Tam by mohly být zakopané poklady.“

Skupina vytvořila také na Facebooku veřejnou skupinu, kde autoři sdílí zajímavá fakta, události, výstavy, články nebo workshopy, které začínají být také pro širokou veřejnost. ALTTAB má být otevřenou platformou, která se chce definovat skrze účel, ne formu. Skupinu nikdo finančně nepodporuje a je vděčná vedení galerie DOX za poskytnutí prostorů. (Kateřina Přidalová © 2019)

Obr. 162—164 / jednotlivé ukázky projektů skupiny ALTTAB

3.2.9.1 Uroboros — Festival kritického designu a umění

Od kolektivu designérů a teoretiků ALTTAB vznikl první ročník festivalu kritického designu a umění v České republice. Centrum současného umění DOX uspořádalo od 13. 5. do 16. 5. 2020 on-line festival, který se věnoval nepříliš rozšířenému kritickému (spekulativnímu) designu, jenž představuje tvůrčí přístup, který má za úkol vyvolat veřejnou debatu, vytvořit kritickou perspektivu a poukázat na aktuální problémy napříč uměleckými obory. V zahraničí je tato disciplína spekulativního designu zcela běžná a tak se organizátoři rozhodli ji osvětlit i na českém území. Cílem festivalu bylo oslovit mladé designéry, umělce a výtvarníky, aby zapojili kritickou reflexi k vlastní tvorbě a nezaujatě obeznámili širokou veřejnost se současnými společenskými, ekologickými a morálními problémy.

Obr. 165 / vizuální styl festivalu Uroboros

Původně se měl festival konat v prostorách DOX #Datamaze, což je zde stálá expozice, ale díky Covid-19 se festival přesunul do virtuálního světa. Návštěvníci mohli festival navštívit skrze platformy Zoom, Mozilla hubs nebo Miro. Během čtyř dnů zde bylo na výběr z několika workshopů, performance, role-playing aktivit, diskuzních zón, experimentálních walk-shopů virtuální krajinou apod. Všechny tyto aktivity byly pro návštěvníky zdarma, nutná byla jen registrace. (Kristýna Čtvrtlíková © 2020)

Zajímavou aktivitou byla například online hra LARP (Live Role Playing Action) s názvem Obýváme prostory monitoru, kde se vychází z manifestu Urbanizace digitálního prostředí: Výzva k akcím. Zde se digitální prostor vnímá jako forma městského prostoru a nabízí jiný pohled na internet ve veřejném zájmu. Dále na festivalu proběhl workshop Antikrist, kde se účastníci

seznámili se základními myšlenkami tzv. algoritmické vlády a rostoucího vlivu technologií a umělé inteligence na politický a společenský život kolem nás. Debata byla o rizicích, konspiracích i paranoiích, která tato témata sebou přináší. Workshop byl pod vedením Kristiana Lukiče, ředitele slovenského centra Robota. Na festivalu bylo celkem pět českých projektů a jedním z nich byl také Digitální spisovatel Dity Maleškové a Jana Tyla. Cílem této spolupráce je modelovat virtuálního spisovatele, který generuje vlastní texty, pomocí hlubokých neuronových sítí.

Obr. 166 / webové stránky festivalu Uroboros, program 14. 5. 2020

Obr. 167 / virtuální prostor festivalu Uroboros

„V době cyklických se společenských a environmentálních krizí je nesnadné zachovat si optimismus. Naléhavé klimatické otázky, globální migrace, sílící nacionalismus, celosvětová zdravotní rizika, koronavirus, prohlubující se socioekonomické rozdíly, přežitky patriarchy — nepřetržitý tok špatných zpráv a předpovědí avizujících katastrofickou budoucnost nám připomíná, že jsme jako lidstvo selhali. V těchto komplikovaných časech není snadné věřit, že jsme stále schopni přispět k pozitivní změně. Symbol urobora — bájného hada požírajícího svůj vlastní ocas — je výstižným obrazem této podivné doby, zachycujícím cyklící se frustraci, neschopnost vymanit se z kruhu, příslib konce, ale i nového začátku.“ komentuje Markéta Dolejšová, spolu-kurátorka festivalu, designérka a teoretička. (Artalk © 2020)

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 GRAPHITICAL

4.1 KONCEPT

Co chci vlastně dělat? Tuto otázku jsem si kladla již několik měsíců během studia 4. ročníku. Někjaké zkušenosti jsem již získala při tvorbě bakalářské práce a věděla jsem, čemu se chci vyvarovat a naopak, čemu jsem se ještě ve své grafické tvorbě nevěnovala. Prvním impulsem, pokud si dobře vzpomínám, pro mě byly hodiny Markéty Dvořáčkové, konkrétně předměty Společnost a média, Teorie vizuální kultury. Tato výuka ve mně vzbudila myšlenku: kritický design a já. Zde, v učebně se studenty napříč různými audiovizuálními obory, jsem si uvědomila, že každý z nás vnímá svět tak trochu kriticky, jelikož každý z nás má potřebu „něco“ vyjádřit skrze své audiovizuální dílo. Četné diskuze mi potvrdily, že i designér může využít kritické myšlení a reagovat tak svým projevem na dění kolem něj.

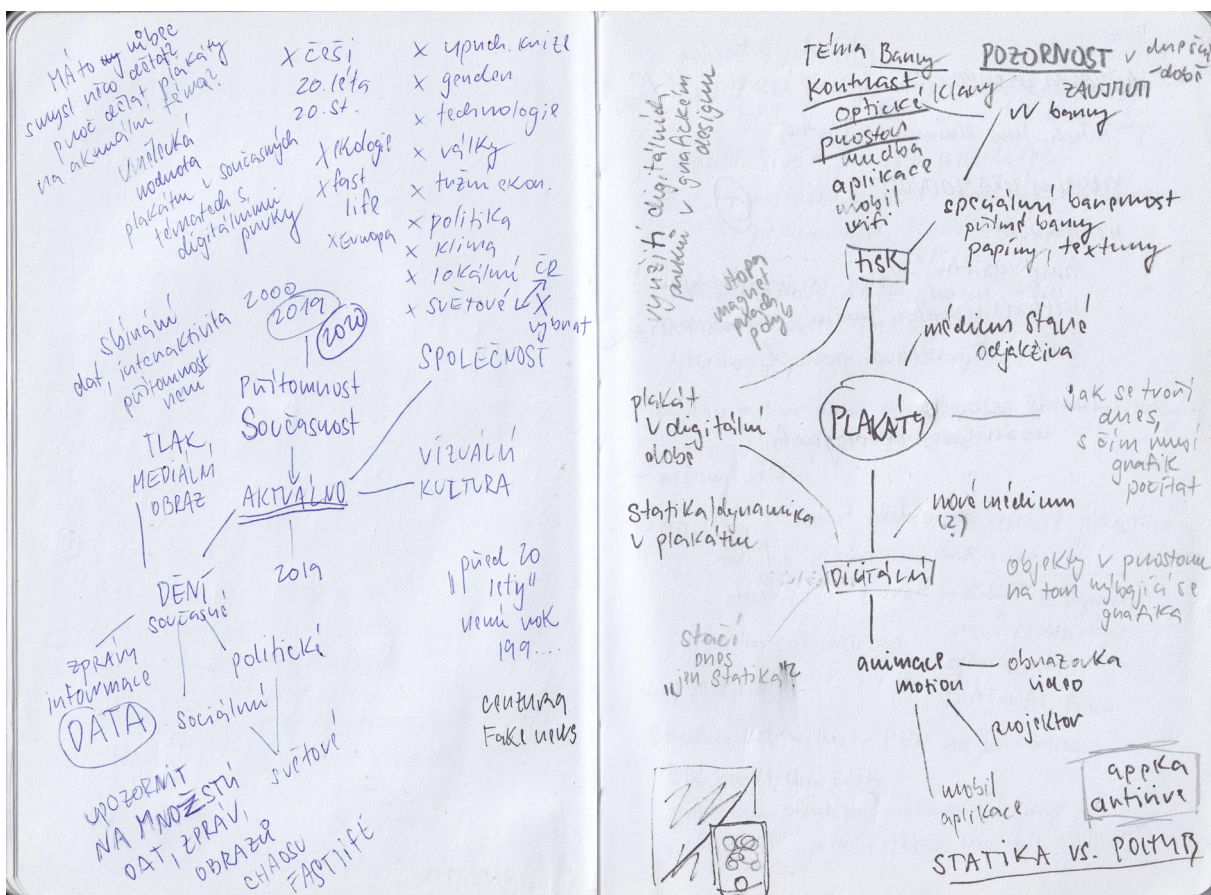
Postupem času jsem si uvědomila, že nechci možný poslední rok svého studia strávit nad něčím, co by mě graficky nějak svazovalo. Mluvím o grafických termínech jako je logomanuál, vizuální identita, tiskoviny, obalový design apod. Tyto sekce jsou samozřejmě velmi důležité v grafickém designu a to si plně uvědomuji. Ovšem mají svá specifika, definice, zákony a principy, kterými je potřeba se řídit a od toho všeho jsem se ve své diplomové práci chtěla oprostit. Nechtěla jsem ve své práci žádná pravidla, žádné vzorce a prvky, které by mou práci jakýmkoli způsobem usměrňovaly. Chtěla jsem svobodný grafický projev, který bude pouze mým vyjádřením toho, co mě na grafickém designu baví.

4.1.1 Idea

Když jsem si definovala, jak chci celé období diplomové práce strávit, bylo důležité tomu vnuknout obsah, myšlenku, téma. K čemu vůbec to všechno? Bude to někoho zajímat? Kdyby ne, je to špatně? Všechny tyto otázky se mi honily hlavou, když jsem začala přemýšlet nad ztvárněním odrazu českých i zahraničních událostí během určitého časového období.

Z počátku jsem chtěla graficky reflektovat každou událost, která by se udála v daném období, ale brzo jsem zjistila, že to není v mých silách. Zaměřila jsem se tak na události české (nebo světové, pokud proběhly i v českých médiích), a které se mě nějakým způsobem dotkly. Pokud mě ihned napadl grafický motiv, jak událost zpracovat a okomentovat, věděla jsem, že do mého užšího

výběru patří. Celkovou ideou projektu je poukázat na společenské, ekologické, politické nebo etické problémy, které se dějí nejen na českém území. Vzhledem k tomu, že se jedná o školní práci, tak je projekt prezentován v retrospektivní podobě — po dobu jednoho roku. To se ovšem změní, až si projekt bude žít dál svým životem a bude na události reagovat okamžitě. Mým cílem je vytvořit archiv těchto plakátů, které budou pravidelně přibývat, pohotově a ihned reagovat na současné dění.

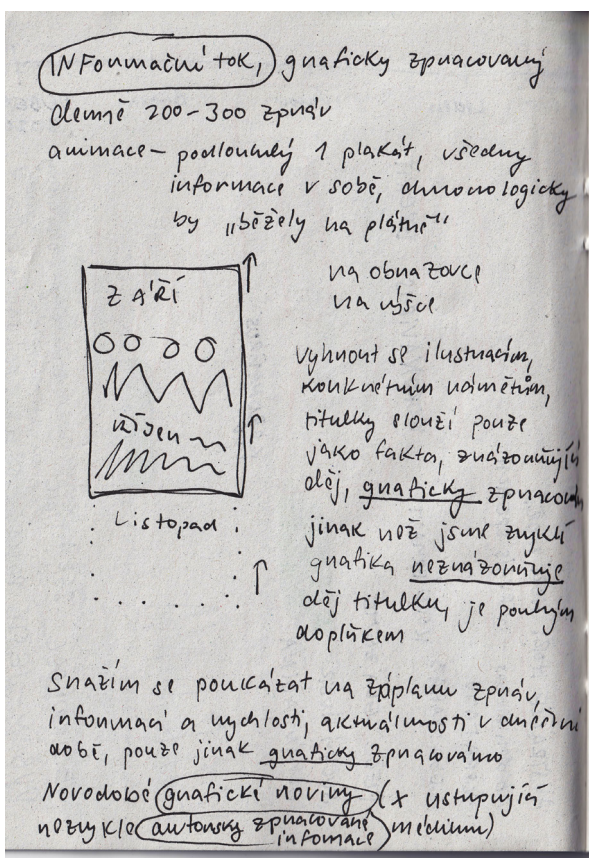
Obr. 168 / myšlenková mapa praktické části

Obr. 169 / myšlenková mapa praktické části

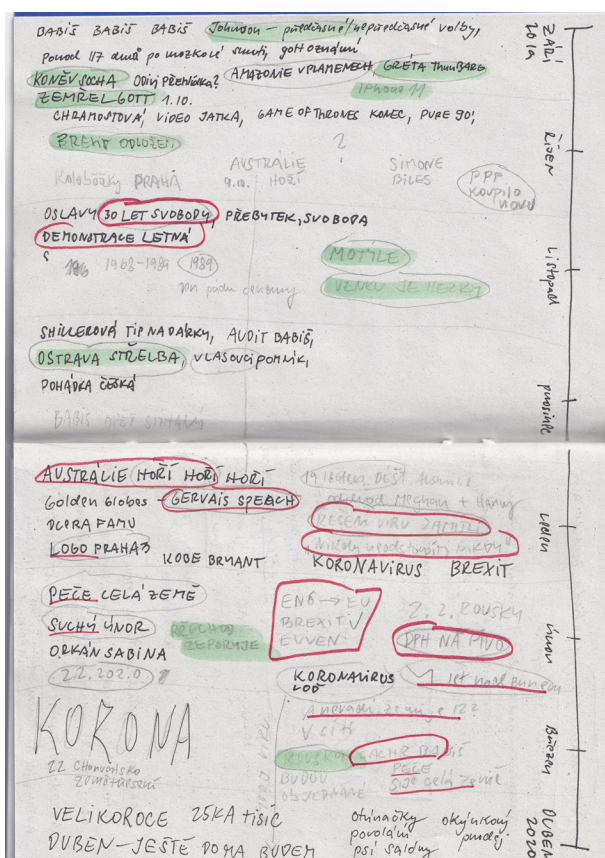
4.1.2 Proces

V hodinách Společnost a média jsme dále každý týden reagovali na události jako je například požár katedrály Notre-dame nebo smrt Karla Gotta. V podstatě každý týden se stala nová a nová událost, která zatřásla s určitou částí populace, mnou nevyjímaje. Tyto incidenty jsem si začala zapisovat a tvořila jsem si tak seznam událostí, ke kterým bych měla nějaký komentář. Později jsem si svou tvorbu definovala mapováním událostí, které se staly za dobu tvorby samotné diplomové práce (září 2019—duben 2019), ovšem kvůli celosvětové pandemii COVID-19 se můj školní rok protáhl a já se tak rozhodla mapovat celý rok (srpen 2019—srpen 2020).

Poté následovalo obrovské množství rešerší, čtení zpráv, 300 novinových titulků za den, každý měsíc. Velkou část informací jsem také dohledávala zpětně. Nikdy nevíte co a kdy se stane, ale musíte být připraveni ihned reagovat a zaznamenat si svůj nápad. Celkový výstup diplomové práce, by měl fungovat jako informační tok, který zaznamenává velké množství informací, pod jehož nátlakem se každý den ocitáme, ať už vědomě či nevědomě. Cílem není zesměšňovat či nějak dehonestovat samotné kauzy. Kritizuji, ale ne nutně podsouváním svého názoru, ale uváděním určitých faktů a postojů, často s vtípem a nadsázkou pomocí vizuálního ztvárnění. Postupem času jsem jednotlivé události třídila více a více, jelikož nebyly všechny tak nosné a nenapadal mě k nim dost silný grafický motiv. Proto jsem zůstala u počtu 1–4 motivů na měsíc, kterými mě bavilo se zabývat a jsou natolik zlomové, že ve výběru nesměly chybět.

Obr. 170 / poznámky při tvorbě

Obr. 171 / seznam možných témat

4.2 FORMA

Instinktivně jsem tušila, že forma výstupu, by měla být jednoduchá, úderná, praktická, informativní, sdělná a divákovi blízká. Neměla by převyšovat nad obsahem textu či nad grafickým designem, proto jsem se rozhodla své mapování vtisknout do série plakátů. Tento způsob mi nebyl nikterak vzdálený, velice často pracuji na vizuálních stylech událostí, kde je plakát stěžejním prvkem nebo jsem také absolvovala několik workshopů, kde byl hlavním výsledkem také plakát. Ovšem nikdy jsem netvořila ucelenou sérii plakátů na volné téma, bez žádných zábran, či zadání a právě tohle bylo pro mě výzvou, která mi dodala odhodlání se do toho pustit.

4.2.1 Plakát

Plakát patří k nejstarším formátům grafického designu. Ačkoli se to někomu může zdát jako klasický výstup pro grafického designéra, z mého pohledu je to stále nejdominantnější prvek v tomto oboru. Mou osobní výzvou zde bylo především posunout funkci samotného plakátu jako takovou a přemýšlet nad tímto médiem jinak a rozšířit jeho možnosti o dnešní poznatky z digitálního světa. Tuto výzvu jsem uskutečnila bez tištěného výstupu pomocí animačních prvků, které začínají být nedílnou součástí grafického designu. V motivech plakátů se prolíná funkce informativní s funkcí estetickou. Plakáty mají za úkol připomenou danou událost, ovšem ne podrobně vysvětlovat fakta. Pokud divák není obeznámen se souvislostmi dané události či problému, je zcela možné, že plakát nepochopí. Zde přichází na řadu estetická složka, plakát může obohatit diváka pouze svým výtvarným zpracováním.

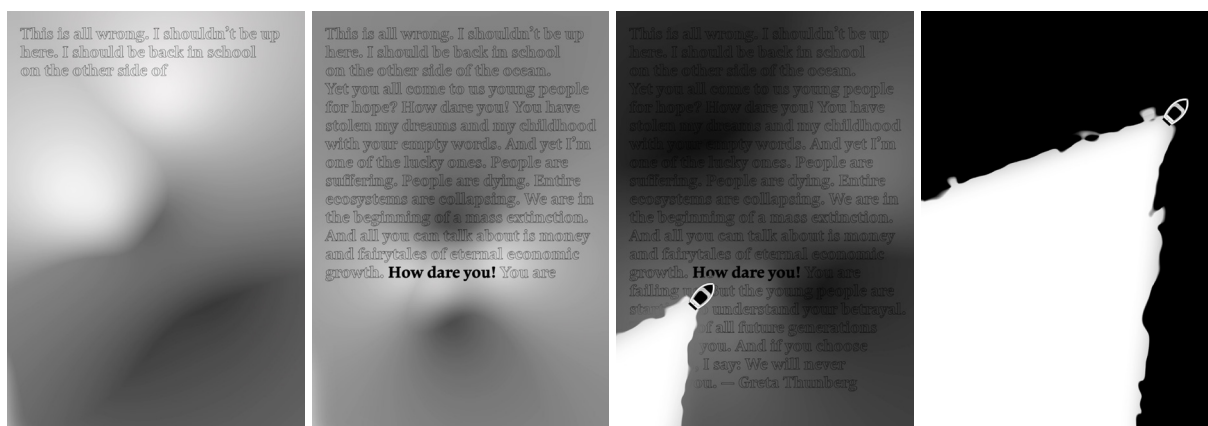
Obr. 172—174 / ukázka plakátů

4.2.2 Animace

Sérii plakátů doplňuje několik animací, které tvoří plynulý tok informací po dobu jednoho roku a tvoří tak hlavní výstup projektu. Tímto ztvárněním poukazují na různorodé možnosti současného grafického designu, který dnes téměř vždy vyžaduje pohyblivou složku, a to ať už se jedná o jakékoli výstupy, pro jakéhokoliv klienta či zadavatele. Animační prvky mají za úkol, v dnešním zrychleném a digitálním světě, upoutat pozornost diváka ihned v několika prvních sekundách. Odvětví animace mně osobně otevřelo velkou škálu kreativity, pomocí které lze vyprávět příběh, zdůraznit určité situace, či klást důraz na různé prvky pomocí pohybu a zvuku. Animace ovšem nemá být klíčovou pointou a vyústěním celého plakátu, pokud je divák obeznámen s okolnostmi, plakátu by měl jasně porozumět i v jeho statické podobě.

Obr. 175—177 / příklad jednotlivých fází animace plakátu Motýle

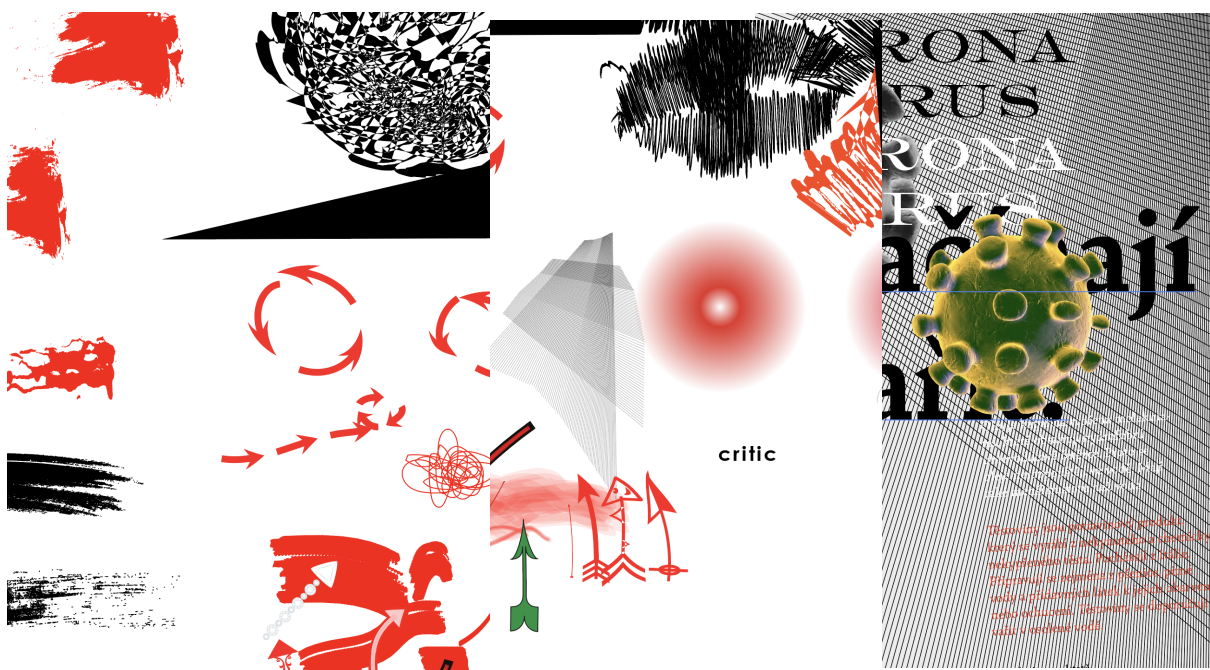
Obr. 178—181 / příklad jednotlivých fází animace plakátu How dare you!

4.2.4 Digitální archiv

Samotná práce na tomto projektu mě bavila natolik, že mým dalším cílem je v této tvorbě pokračovat i za hranice diplomové práce. Ráda bych navázala na tvorbu a inovaci webu graphitical.com a nadále tak komentovala současné dění svým grafickým projevem. Možným pokračováním projektu je také sdílení plakátů na další sociální sítě jako je Instagram nebo Facebook. Tyto sítě jsou daleko více uživatelsky přístupné a plně rozšířené mezi širokou veřejností.

4.3 DESIGN — METODY A NÁSTROJE

Na začátku pilotních skic a návrhů jsem si definovala, jakým způsobem chci tyto plakáty tvořit a jakým nikoliv. Jak již víme, v motivech plakátu chci cíleně a plynule prolínat funkci informativní s estetickou. V této fázi projektu jsem se rozhodovala nad vizuálním stylem projektu, zda-li plakáty graficky propojit, či ne. Jestli se přiklonit pouze k typografii, vektoru nebo pouze k ilustraci. Jestli je podstatné popisovat dané události podrobně s celým příběhem a se všemi okolnostmi, nebo je stačí pouze jasně a zřetelně vystihnout titulkem či jednou větou. Všechny tyto aspekty popisují v následujících odstavcích.

Obr. 183 / prvotní návrhy, grafické směry

4.3.1 Obraz

Nejdůležitějším bylo rozhodnutí, zda-li pracovat například pouze s fotografiemi, s vektorovými prvky nebo se vydat na cestu s ilustrací. V průběhu tvorby jsem nevědomě používala všechny tyto prvky, až se z toho stal vědomý proces. Tento přístup mi vyhovuje, není zde žádné omezení a tak jsou motivy plakátů velmi různorodé. Skládají se z útržků fotografií v kolážovém stylu, někdy v kombinaci s vektorovou kresbou. Další jsou zase kombinací vektorových objektů pouze s typografií apod. Takových kombinací je zde hned několik. Důležitým prvkem je také ručně psané písmo a kresby, které jsem prováděla pomocí akrylových barev, uměleckých sprejů, psacích potřeb a podobnými výtvarnými pomůckami. Tento proces tvorby je velmi osvobozující, kreativní a obohacující. Kresby a znaky jsem převedla do digitální podoby pomocí scanneru a následně upravovala v počítači dle svých potřeb. Zejména touto metodou jsem docílila jednotného prvku, který nenásilně spojuje motivy plakátů a zanechává v nich autorský rukopis, napříč rozmanitostí grafického pojetí plakátů.

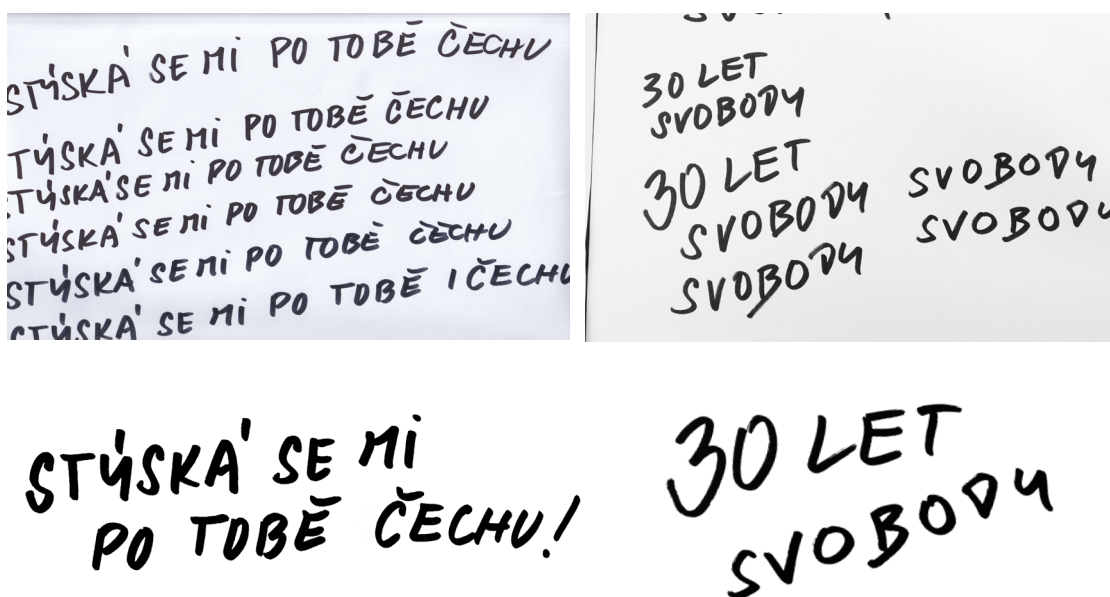

Obr. 188—194 / ruční kresby následně digitalizovány

4.3.2 Typografie

Pro celkové sjednocení vizuálního stylu projektu Graphitical se zcela záměrně vyhýbám přesycení fontů a několikanásobným kombinacím různých písem. Pracuji pouze se dvěma druhy písma a jejich řezy v kombinaci s ručně psaným písmem. Jsou zde samozřejmě výjimky a to v případech, kdy je motiv plakátu složen z fotografie obsahující text nebo třeba z filmových názvů, které jsou známé veřejnosti ve své originální podobě. Zde jsem původní podobu písma ponechala.

Obr. 195—198 / autorské ruční písmo, které je následně digitalizováno

V projektu jasně převažuje písmová rodina fontu Comenia od písmolijny Storm Type-Foundry (Comenia Serif) ve spolupráci s písmolijnou Suitcase Type Foundry (Comenia Sans). Tato písma nabízí širokou škálu řezů, tudíž i velkou rozmanitost při jeho použití. Bezserifový druh písma byl navržen v rámci projektu pro všechny typy škol, jedná se tak o komplementární druh písma Comenia Serif. Tyto fonty mají společnou například výšku malých i velkých písmen. Díky těmto drobným detailům jsou fonty skvělými a doplňujícími se partnery. Tato kombinace tvoří dostatečně vzdušný pocit sazby a umožňuje tak fungující použití i ve vícestránkových textech. Verze Sans je vhodná pro jakékoliv nadpisy, či zvýraznění textu a perfektně zvládá zobrazení na obrazovkách počítače a jiných zařízeních i s nízkým rozlišením. Ideální využití Sans verze je pro časopisy, obrázkové knihy nebo navigační systém s tím, že díky vynikající čitelnosti lze snadno tuto verzi použít také na plakát. Bohatá zásoba akcentů obou druhů písma umožňuje využití především ve slovanských a středoevropských jazycích. (Suitcase type foundry © 2020) Vše ovšem zůstane v jedné rodině písma, což bylo mým cílem.

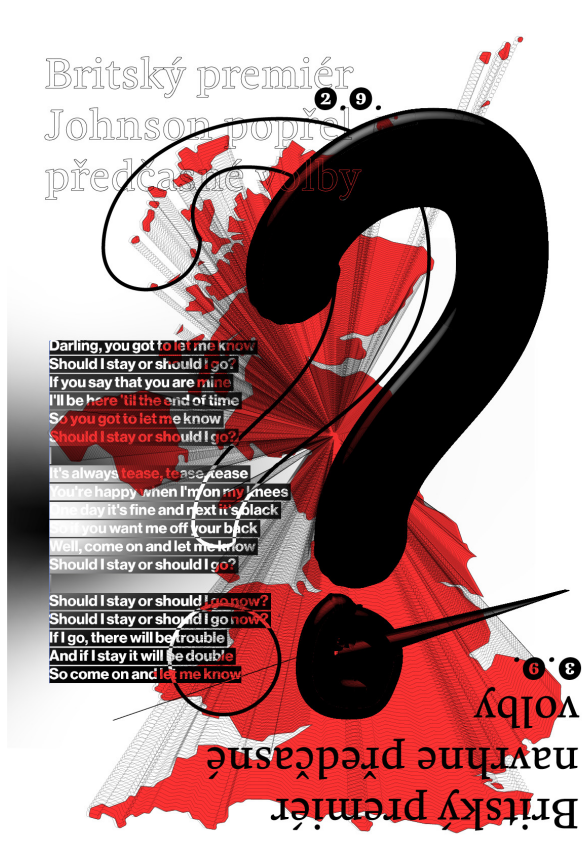
Bely

A B C Č Ď E F G H C H I J K L M N
 Ň O P Q R Ř S Š T Ť U V W X Y Z Ž

a b c č ď e f g h c h i j k l m n ň o p q
 r ř s š t ť u v w x y z ž

regular *italic* **bold** *bold italic* **display**

Obr. 201 / font Bely

Obr. 202—203 / příklad použití fontů na plakátech

4.3.3 Barevnost

Ze začátku jsem se vyhýbala agresivním prvoplánovým červeným tónům, které mě ale v průběhu navrhování natolik zaujaly, že jsem u nich zůstala i přes svůj prvotní odpor. Tato barva totiž zcela přesně vystihuje pohotovost, dynamiku, kontrast, důležitost zprávy, upozornění a možné nebezpečí, které se v motivech plakátů nachází. Červené tóny ale nejsou stěžejní, v některých příkladech se objevují jen zřídka v podobě malé kresby a někdy na plakátu zcela chybí. V určitých chvílích nahrazují červené pozadí, typografii nebo kresbu růžové tóny, které mají stále s červenou mnoho společného. Tento světlejší odstín odlehčuje od jakési agrese, která není vyžadována na každém plakátu. V celkovém vizuálním stylu série plakátů používám barevné prvky sporadicky, někdy až velmi nahodile v různých podobách, ale i přesto tvoří ucelenou vizuální sérii.

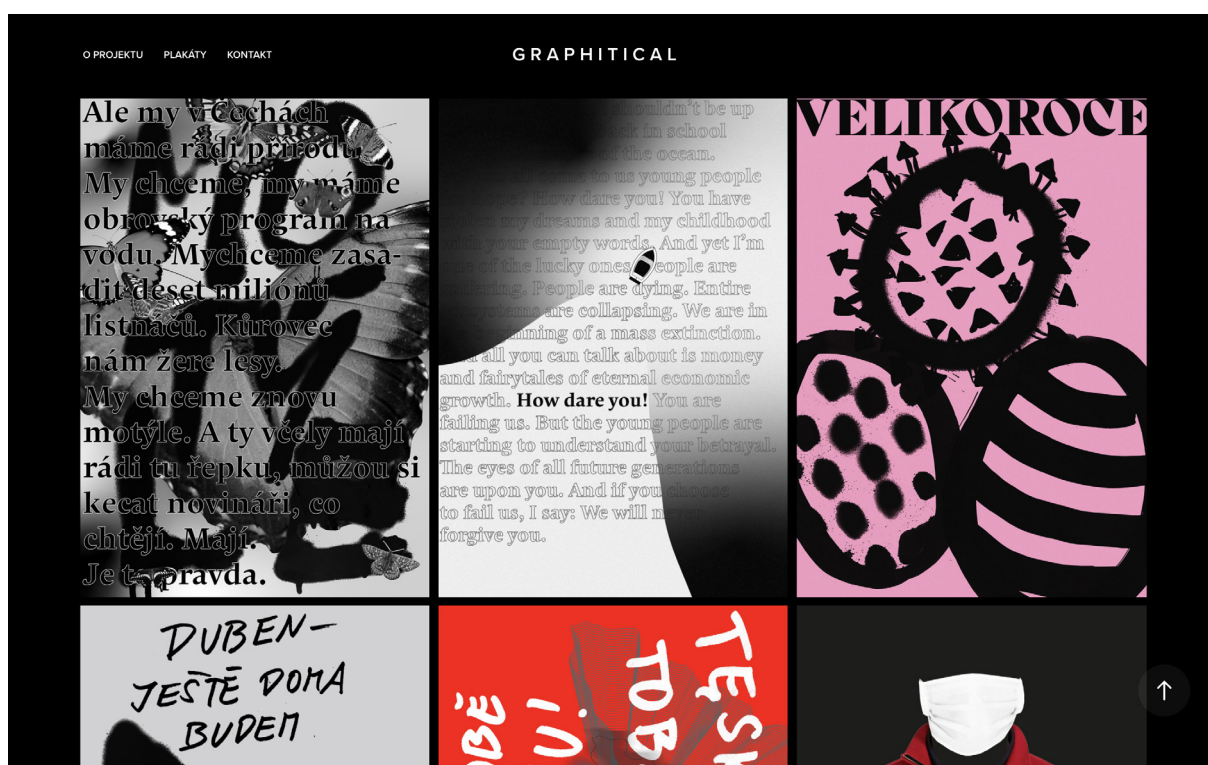
Obr. 204—205 / použití růžové barevnosti

4.4 REALIZACE

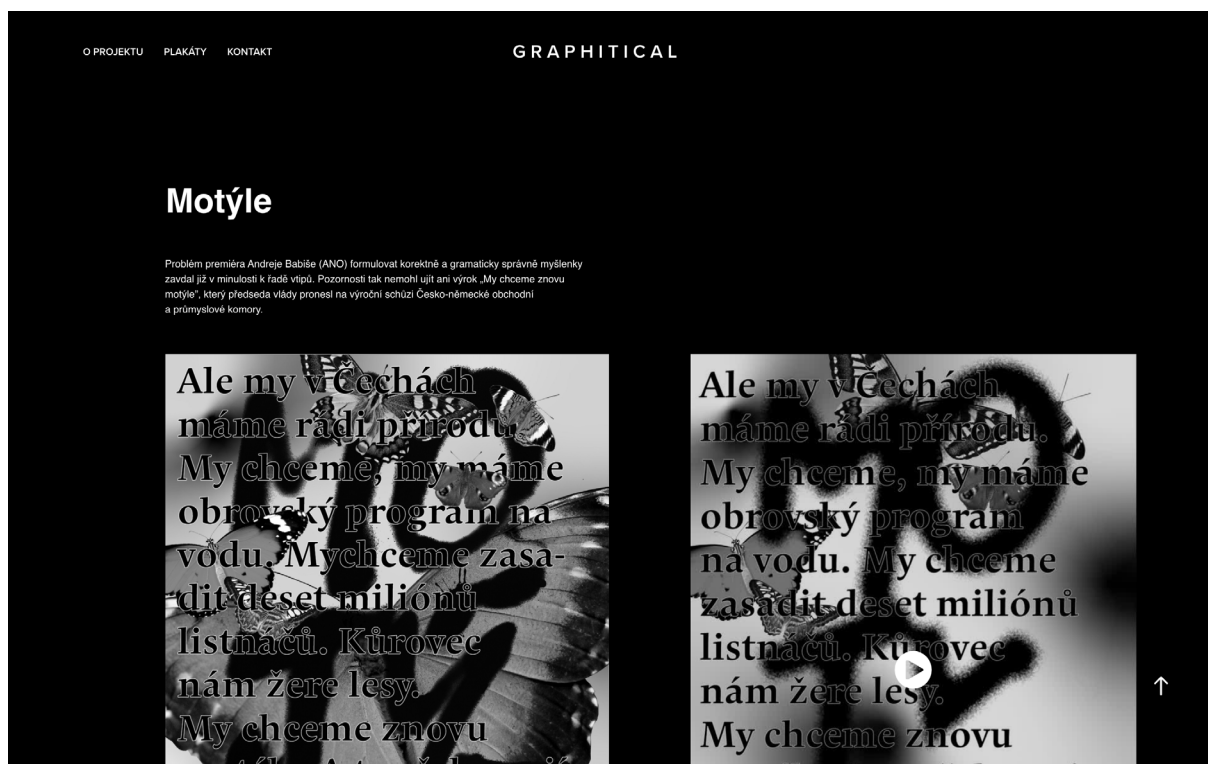
4.4.1 Digitální výstup

Jelikož od začátku této práce přemýšlím nad médiem plakátu jako takovém a zaměřuji se na jeho digitální vývoj, tak je zcela přirozeným vyústěním výstup v podobě animace — videa. Oprostila jsem se zcela od tištěného hlavního výstupu, který by nebyl nijak přínosný pro samotnou prezentaci projektu. Ten má zcela digitální podobu ve formě videa, které si ovšem zachovává tradiční formát a poměr stran od klasického papírového plakátu řady A.

Následujícím digitálním výstupem je webová stránka s adresou www.graphitical.com, která zaznamenává postupně přibývajících plakáty, reagující na současné dění. Na úvodní stránce se plakáty začnou nepatrně animovat po najetí kurzorem na daný plakát. Tento drobný prvek ovšem nevyzradí celý příběh animace. Po rozkliknutí jednotlivého plakátu se zobrazí stručný popis, který co nejdůležitěji popisuje daný motiv plakátu a uživatel má možnost zhlédnout statickou i dynamickou verzi plakátu, včetně zvuku. Samozřejmě na webové stránce nechybí ani popis celého projektu a případný kontakt na autora, včetně možnosti odeslání dotazu přímo z webové stránky.

Obr. 206 / webová stránka graphitical.com

Obr. 207 / webová stránka graphitical.com, detail konkrétního plakátu

4.4.2 Tištěný výstup

Jako druhotnou formu výstupu jsem zvolila formu tištěných novin, které prezentují jednotlivé plakáty a vysvětlují dané události a problematiku, kterými se motivy plakátů zabývají. Tento výstup slouží pouze jako informační doplněk, celé instalace projektu. Cílem novin je především informovat neznalého diváka a alespoň trochu jej uvést do dané problematiky. Novinový formát jsem zvolila především jako kontrast k digitálnímu médiu. Jedná se o jednu z nejstarších forem přenosu informací, událostí a aktuálního dění. Tyto noviny jsem ovšem pojala ne zcela tradiční vizuální cestou, celý výtisk je autorsky graficky zpracován, aby vizuálně sjednotil a prezentoval sérii plakátů i samotný projekt Graphitical. Zcela cílenou inspirací je zde tvorba fanzinu (původně fanouškovský časopis, který se později stal subkulturním periodikem pro alternativní společnost) a volné zpracování autorských knih.

Ve stejné podobě je zpracována i teoretická část diplomové práce, která má volnější grafickou podobu. Zde se liší především titulní a zadní strana, také samotný obsah, ale autorské grafické zpracování opět navazuje jednotně na předešlé noviny a sérii plakátů projektu Graphitical.

Obr. 208—209 / noviny s výkladem plakátů

Obr. 210—211 / noviny s výkladem plakátů

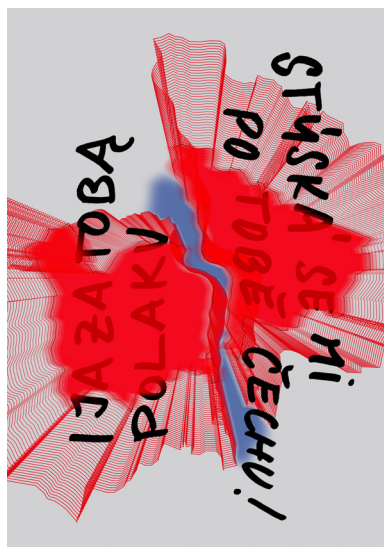
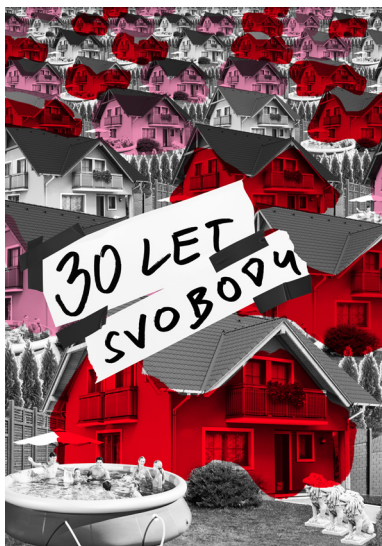
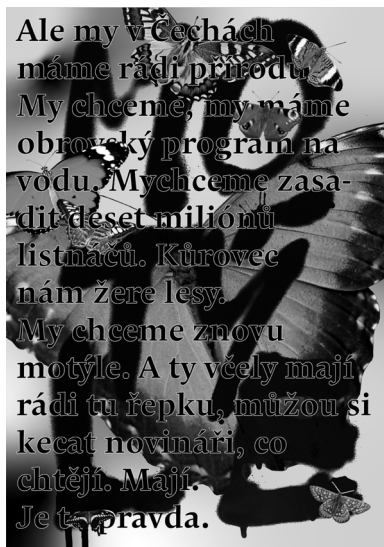
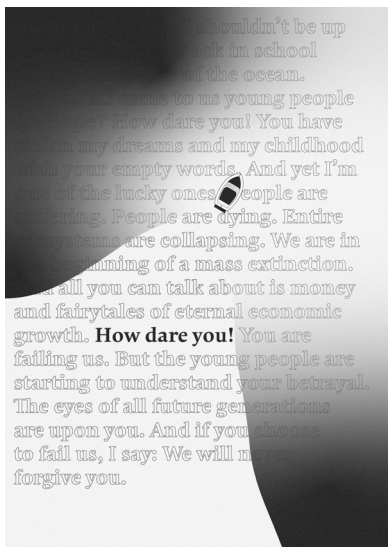
Obr. 212—213 / noviny s výkladem plakátů

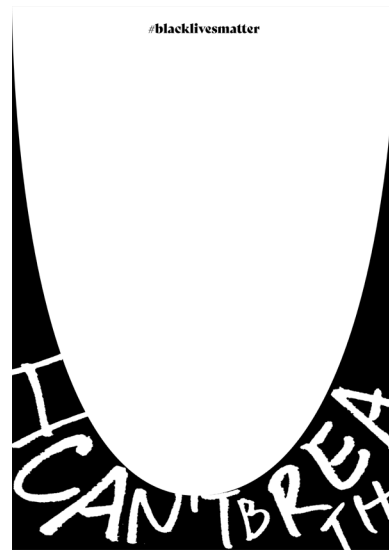
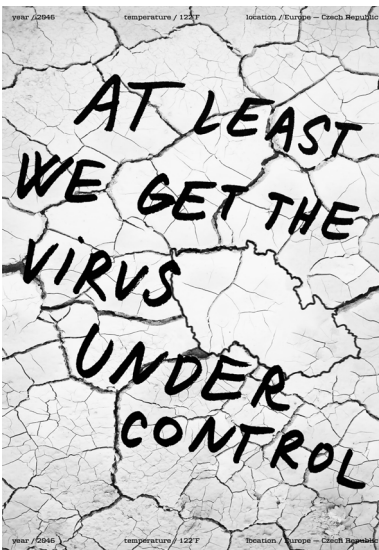
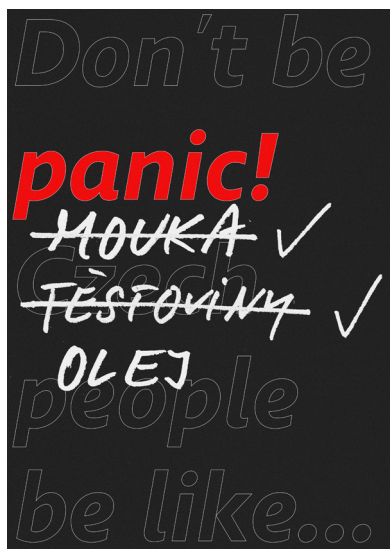
Obr. 216—217 / volné zpracování teoretické části diplomové práce ve formě novin

Obr. 218—219 / volné zpracování teoretické části diplomové práce ve formě novin + noviny s výkladem plakátů

Obr. 220—228 / příklady plakátů projektu Graphical

Obr. 229—237 / příklady plakátů projektu Graphical

Obr. 238—239 / možná aplikace plakátů

Obr. 240—241 / vizualizace instalace diplomové práce

ZÁVĚR

Projekt mi mnohé přinesl, především rozšíření znalostí v oblasti kritického designu, který ještě není zcela plně ukotven v českém prostředí. V teoretické části své diplomové práce jsem se zabývala vznikem kritického designu a věnovala jsem se také z části kritickému myšlení. Svůj prostor zde dostala také měnící se současná role designéra do role komentátora. Věnovala jsem se současným tématům skrze různá média a mapovala kritický přístup ve vizuální tvorbě od umělců, designérů a různých uskupení nejen z českého prostředí.

Mou osobní výzvou byla tvorba ucelené série plakátů, ve které mě obohatil především samotný proces tvorby — rychlé myšlenkové asociace a pohotové reakce, které produkovaly samotné motivy plakátů. Tato zkušenost byla velmi obohacující a přínosná pro mou autorskou grafickou tvorbu. Projektem interpretuji aktuální dění za poslední rok formou videoinstalace, kterou reflektuji současné problémy společnosti. Projekt je koncipován pro dlouhodobou reflexi dění, a tak věřím v jeho pokračování i za hranicemi této diplomové práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

DUNNE, Anthony. Hertzian Tales: Electronic Products, Aesthetic Experience, and Critical Design. 1999. Velká Británie: MIT University Press Group, 1999. ISBN 9780262541992.

Dunne & Raby: About us [online]. Velká Británie: Dunne & Raby, 2020 [cit. 2020-05-16]. Dostupné z: <http://dunneandraby.co.uk/content/biography>

DUNNE, Anthony a Fiona RABY. Design Noir: The Secret Life of Electronic Objects. 2001. Velká Británie: Princeton Architectural Press, 2001. ISBN 3764365668.

ADORNO, Theodor a Max HORKHEIMER. Dialectic of Enlightenment. 2016. Německo, 1947. ISBN 9781784786793.

DUNNE, Anthony a Fiona RABY. Speculative everything: design, fiction, and social dreaming. 2013. Velká Británie, Londýn: The MIT Press, 2013. ISBN 9780262019842.

HÁNA, Lukáš. Učte se rozvíjet kritické myšlení. Jen tak pochopíte, proč máte většinu zpráv za fake news, radí lektor [online]. Česká Republika: Český Rozhlas Plus, 2018 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/ucte-se-rozvijet-kriticke-mysleni-jen-tak-pochopite-proc-mate-vetsinu-zprav-za-7587940>

Kritické myšlení aneb jak dělat ta nejlepší rozhodnutí. [online]. Česká Republika: Svět úspěšných, 2020 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://svetuspesnych.cz/kriticke-mysleni-aneb-jak-delat-ta-nejlepsi-rozhodnuti/>

BALÁŽIKOVÁ, Katarína a Andrea VOLÁROVÁ MAKÝŠOVÁ. Critical Daily. Devin.rtvsk [online]. 23. 10. 2018 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://devin.rtvsk.sk/clanky/kulturny-denik/178344/na-slovensku-funguje-uspesny-medzinarodny-blogzin-critical-daily?fbclid=IwAR-1FWNedZW1w4sLUyMuD4WyQcMFj6X6ARRKMvK44IX4TwP9Q1gokFgyZjaI>

Critical Daily [online]. Slovenská Republika, 2020 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://criticaldaily.org/>

Art 21: About [online]. New York, USA, 2020 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://art21.org/about/>

CENY CZECH GRAND DESIGN: O cenách [online]. Česká Republika, 2020 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <http://www.czechgranddesign.cz/o-cenach/>

Cena Jindřicha Chalupeckého: O nás [online]. Česká Republika, 2020 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://www.sjch.cz/o-nas/>

Adbusters: About [online]. [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20111031172500/http://www.adbusters.org/about/adbusters>

Typographer: Barnbrook interview [online]. [cit. 2020-07-29]. Dostupné z: <http://www.typographer.org/archive/mag-interview-barnbrook.html>

Max Bruinsma: First Things First 2000 a design manifesto [online]. [cit. 2020-07-29]. Dostupné z: <https://maxbruinsma.nl/index1.html?ftf2000>

Adbusters: Info [online]. [cit. 2020-07-29].

Dostupné z: <https://www.adbusters.org/>

The New York Times: The Branding of the Occupy Movement [online]. [cit. 2020-07-29].

Dostupné z: https://www.nytimes.com/2011/11/28/business/media/the-branding-of-the-occupy-movement.html?pagewanted=all&_r=0

HROMACK, Sarah. What is Metahaven? Frieze.com [online]. 2015 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <https://frieze.com/article/what-metahaven>

VELDEN, Daniel van der Velden. Uncorporate Identity – an interview with Metahaven. Agenda.

design [online]. [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://agenda.design/uncorporate-identity-an-interview-with-metahaven>

MURABEN, Billie. Making propaganda about propaganda: Metahaven's new film considers fantasy and truth in internet culture. Itsnicethat.com [online]. 2016 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <https://www.itsnicethat.com/features/metahaven-thesprawl-110216>

METAHAVEN. The Sprawl. Sprawl.space [online]. 2016 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <http://sprawl.space/about-the-sprawl/>

Guggenheim: Barbara Kruger [online]. Guggenheim Foundation, 2020 [cit. 2020-05-26].

Dostupné z: <https://www.guggenheim.org/artwork/artist/barbara-kruger>

Graphis – Peter Bankov: Biography/Work Experience [online]. New York, 2020

[cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://www.graphis.com/bio/peter-bankov/>

Posterposter: Bankov designs posters for the homeless [online]. 2020 [cit. 2020-05-26].

Dostupné z: http://www.posterposter.org/bankov-designs-posters-for-the-homeless/?fbclid=IwAR1HcmaxO0K_SawZHm0qaHtiJ0QqiAs3uHyOr21hPaP-snb2b3q1XKRwazY

The moving poster: About [online]. 2020 [cit. 2020-05-26].

Dostupné z: <http://www.themovingposter.com/>

Stay sane, stay safe: About [online]. 2020 [cit. 2020-05-26].

Dostupné z: <https://www.stay-sane-stay-safe.com/>

It's nice that: Not just another project for designers: meet a new poster platform promoting positivity [online]. 2020 [cit. 2020-05-26].

Dostupné z: <https://www.itsnicethat.com/articles/stay-sane-stay-safe-coronavirus-graphic-design-270320>

ŠEVČÍK, Jiří. Pode Bal 1998-2008. Praha: Divus, 2008. ISBN 978-80-86450-43-8.

Pode Bal. Artlist [online]. 2020 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <https://www.artlist.cz/skupiny/pode-bal-911/>

PODE BAL. Pode Bal 1998-2008. Praha: Divus, 2008. ISBN 978-80-86450-43-8.

Pode Bal: Malík Urvi II. Dox [online]. 2010 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <https://www.dox.cz/cs/vystavy/pode-bal-malik-urvi-ii>

Malík Urvi: Vzoroky soudců, kteří změnili kabát, ale ne místo. ČT24 Česká televize [online]. 25. 3. 2010 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1347108-malik-urvi-vzoroky-soudcu-kteri-zmenili-kabat-ale-ne-misto>

Pode Bal si zahrávají se smrtí. Umělci vykupují urny za 500 korun. Lidovky [online]. 2010 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/kultura/pode-bal-si-zahravaji-se-smrti-umelci-vykupuji-urny-za-500-korun.A101126_145813_In_kultura_glu

PODE BAL. Pode Bal 1998-2008. Praha: Divus, 2008. ISBN 978-80-86450-43-8.

Katarína Balážiková. Hello [online]. 2020 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <http://balazikova.com/hello>

Critical daily. About [online]. 2020 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://www.criticaldaily.org/>

VOLÁROVÁ, Andrea Makýšová. Na Slovensku funguje úspešný medzinárodný blogzin Critical Daily. Devin.rtvsk.sk [online]. 23. 10. 2018 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://devin.rtvsk.sk/clanky/kulturny-dennik/178344/na-slovensku-funguje-uspesny-medzinarodny-blogzin-critical-daily?fbclid=IwAR1FWNedZW1w4sLUyMuD4WyQcMFj6X6ARRKMvK44lX4TwP9Q1gokFgyZjaI>

REŽŇÁKOVÁ, Lada. V kolážích si střelí z politiků. Bez Zemana bych byl v háji, říká TMBK. Idnes.cz [online]. 15. 4. 2018 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/tomas-brinek-tmbk-grafik-rozhovor-zeman-ovcacek-kolaze.A180402_150026_domaci_lre

TMBK – Český humor na sociálních sítích. Youtube.com [online]. 23. 12. 2018 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=jrH8iocz0uI&t=664s>

B jako brno – Timo. Bookstore Artmap [online]. 2020 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://bookstore.artmap.cz/cs/5972-b-jako-brno-timo>

SOUKUPOVÁ, Jana. Nemá rukopis, ale dává místům smysl. Legenda pouličního Timo umění má knihu. Idnes.cz [online]. 27. srpna 2019 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/timo-poulicni-umelec-brno-kniha.A190824_497503_brno-zpravy_krut

SOUKUPOVÁ, Jana. Umělce nadzvedlo heslo komunistů. Na plakát doplnil umučeného faráře. Idnes.cz [online]. 30. října 2013 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/umelce-v-brne-nadzvedlo-heslo-komunistu.A131030_1993836_brno-zpravy_ekr

PALÁNOVÁ, Míla. Připustit přirozenou míru chaosu. Sedmá generace [online]. 2005 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://www.sedmagenerace.cz/pripustit-prirozenou-miru-chaosu/>

PROCHÁZKOVÁ, Adéla. Vtip s galerií Albertu vadil, z brněnského Koliště proto musel zmizet Idnes.cz [online]. 3. října 2012 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/vtip-s-galerii-albertu-vadil-z-brnenskeho-koliste-proto-musel-zmizet.A121003_1836190_brno-zpravy_bor

TRHOŇ, Ondřej. „Zažíváme komodifikaci času. Najít chvíli pro sebe je těžké,“ říká filozof Václav Janošík. Wave Rozhlas [online]. 16. říjen 2018 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/zazivame-komodifikaci-casu-najit-chvili-pro-sebe-je-tezke-rika-filozof-vaclav-7642863>

Nespavost. Artmap Bookstore [online]. 2019 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <https://bookstore.artmap.cz/cs/5794-nespavost-vaclav-janoscik>

PIVODA, Tomáš. Nespavost souvisí s dnešní dobou, s tlakem vydělávat a konzumovat, říká filozof Václav Janoščík. Vltava Rozhlas [online]. 25. březen 2019 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/nespavost-souvisi-s-dnesni-dobou-s-tlakem-vydelavat-a-konzumovat-rika-filozof-7789767>

Galerie 90°: Už je nejhůř. Galerie 90°: Už je nejhůř [online]. 10. prosince 2019

[cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/galerie-90/galerie-90-u%C5%BE-je-nejh%C5%AF%C5%99/513380655917264/>

O galerii. Galerie 90 [online]. 2020 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <https://www.galerie90.cz/>

KROC, Vladimír. Host: Jiří Macht. Rozhlas Plus. Český rozhlas [online]. 2020

[cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/host-fotograf-jiri-macht-8123417>

ADC Kitchen: Lumír Kajnar: Jak přešlápnout na volnou nohu a vybudovat si vlastní uznávaný brand? [online]. 2020 [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: <https://soundcloud.com/adckitchen/lumir-kajnar-jak-preslapnout-na-volnou-nohu-a-vybudovat-si-vlastni-uznavany-brand>

Display.cz. Display.cz [online]. 2020 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <http://www.display.cz/cs/about>

Výroční zpráva 2018. Display.cz [online]. 2020 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <http://www.display.cz/cs/about>

ALTLAB About. ALTLAB [online]. 2020 [cit. 2020-01-17].

Dostupné z: <https://www.alttab.design/about/>

PŘIDALOVÁ, Kateřina. Vznikla nová platforma o kritice v designu. Kreativní Česko [online].

15. leden 2019 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <https://www.kreativnicesko.cz/clanky/vznikla-nova-platforma-o-kritice-v-designu>

ČTVRTLÍKOVÁ, Kristýna. DOX nabízí online festival Uroboros. Chce jím zvýšit povědomí

o kritickém designu [online]. 12.5.2020 [cit. 2020-07-01]. Dostupné z: <https://www.informuji.cz/clanky/7935-uroboros-festival/>

Artalk.cz: Centrum DOX rozvíjí projekt #Datamaze, pořádá online festival kritického designu

a umění Uroboros. Účastníky čekají téměř tři desítky festivalových aktivit [online]. Centrum současného umění DOX, 7. 5. 2020 [cit. 2020-07-01]. Dostupné z: <https://artalk.cz/2020/05/07/tz-centrum-dox-rozvi-ji-projekt-datamaze-porada-online-festival-kritickeho-designu-a-umeni-uroboros-ucastniky-cekaji-temer-tri-desitky-festivalovych-aktivit/>

Suitcase type foundry: Comenia Sans – About [online]. 7. 5. 2020 [cit. 2020-07-01].

Dostupné z: <https://www.suitcasetype.com/fonts/comenia-sans/about>

Type together: BELY [online]. 7. 5. 2020 [cit. 2020-07-01].

Dostupné z: <https://www.type-together.com/bely-font>

SEZNAM ZDROJŮ POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obr. 1 / webová stránka Art21.org [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <https://www.art21.org>

Obr. 2 / text manifestu First Things First [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://4.bp.blogspot.com/-GrWXRtj-bRB8/UEmZPfp4-BI/AAAAAAAAAAM/-9eeKgiYas/s1600/First+Things.png>

Obr. 3—6 / kampaň Buy Nothing Day [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <https://br.pinterest.com/pin/178173728980466420/>, <http://abillionpeople.org/buy-nothing-day-2019>, <https://twitter.com/adbusters/status/1200338136192049153>

Obr. 7 / kampaň Occupy Wall Street [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/5/57/Wall-Street-1.jpg>

Obr. 8—9 / kampaň The Turnoff Week [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <https://i.pinimg.com/originals/1b/f5/78/1bf57859156ed0930bcd6f72b28e2c50.jpg>,

<https://foxinthehead.com/tv-turnoff-week-awareness-campaign>

Obr. 10—13 / titulní strany magazínu Adbusters [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <http://edpickmedia.blogspot.com/2019/04/adbusters.html>, <https://pocketmags.com/de/adbusters-magazine/adbusters-142>, <https://cargocollective.com/pedroinoue/following/pedroinoue/Adbusters-108>

Obr. 14—16 / titulní strany magazínu Adbusters [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/maryglim/adbusters/>, <https://adage.com/creativity/work/cool-fascismo-cover/48638>, <https://pocketmags.com/us/adbusters-magazine>

Obr. 17—18 / ukázky knihy Uncorporation Identity [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <https://agenda.design/uncorporate-identity-an-in>

Obr. 19—20 / ukázky knihy Uncorporation Identity [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <https://agenda.design/uncorporate-identity-an-interview-with-metahaven>

Obr. 21—22 / ukázky z webu sprawl.space [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <https://www.itsnicethat.com/features/metahaven-thesprawl-110216>

Obr. 23—24 / ukázky z webu sprawl.space [online]. [cit. 2020-01-20].

Dostupné z: <https://www.itsnicethat.com/features/metahaven-thesprawl-110216>

Obr. 25 / Girl with Balloon (Dívka s balónkem), 2002 [online]. [cit. 2020-05-04].

Dostupné z: <https://www.posters.cz/plakaty/banksy-street-art-girl-with-red-balloon-hope-v29434>

Obr. 26 / Flower thrower (Vrhač květin), 2005 [online]. [cit. 2020-05-04].

Dostupné z: <https://i.pinimg.com/originals/ae/70/1f/ae701f007e5c3c94a24e58c68168a253.jpg>

Obr. 27 / Season's Greetings (Sezónní pozdravy), 2018 [online]. [cit. 2020-05-04].

Dostupné z: <https://i.ytimg.com/vi/sSjC-F9bwk/maxresdefault.jpg>

Obr. 28 / God bless Birmingham (Bůh žehnej Birminghamu), 2019 [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/sites/default/files/styles/crop_880x495/public/images/2402012-banksy02.jpg?itok=PZHxT_8

Obr. 29 / Tribute to G. Floyd (Pocta G. Floydovi), 2020 [online]. [cit. 2020-05-04].

Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/sites/default/files/styles/node-article_origaspectratio/public/images/2461238-2020-06-06t155916z_624964908_rc2r3h9ijumz_rtrmadp_3_minneapolis-police-banksy.jpg?itok=0X11CtRM

Obr. 30—33 / příklady koláží fotografií s textem [online]. [cit. 2020-05-04].

Dostupné z: <https://www.thebroad.org/sites/default/files/art/>, <https://dazedimg-dazedgroup.netdna-ssl.com/1280/azure/dazed-prod/1100/9/1109057.jpg>, <https://emmascasestudy.weebly.com/uploads/2/6/5/2/26527191/1812156.jpg?393>, https://www.typeroom.eu/assets/original/photographs/article/159/201502/01krugershop_new.jpg

Obr. 34 / Z výstav Barbary Kruger ve Washingtonu a v Seoulu [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: https://d32dm0r-phc51dk.cloudfront.net/daachllkfpjr1-6z2__uA/large.jpg, https://www.stirworld.com/images/article_gallery/barbara-kruger-untitled-forever-2017-digital-print-on-vinyl-wallpaper-dimensions-variable-570-x-2-870-x-1-830-cm-barbara-kruger-stirworld-191211111704.jpg

Obr. 35 / Peter Bankov — kniha I Make Posters Everyday [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: https://lh3.googleusercontent.com/proxy/x_Y4dgauyK8fDbVENecCLOmxIYcNGFOEikhGDM9rg0iRGyHa7OnYUrrWz8ylNxDLUm9YyUA9g1hkPFoLcHZYuEq0Wff2WhyTDQn

- Obr. 36 / Peter Bankov — Posters For The Homeless (Plakáty pro lidi bez domova) [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <http://www.bankovposters.com/uploads/homeless01.jpg>
- Obr. 37 / webová stránka themovingposter.com [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.themovingposter.com>
- Obr. 38—39 / ukázka filtrů a spektra na webové stránce themovingposter.com [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://www.themovingposter.com>
- Obr. 40 / webová stránka stay-sane-stay-safe.com [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.stay-sane-stay-safe.com>
- Obr. 41—46 / ukázky plakátů z webové stránky stay-sane-stay-safe.com [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://www.stay-sane-stay-safe.com>
- Obr. 47 / plakát k výstavě Malík urvi [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: <https://www.think.cz/cz/62-umelci/740-pode-bal-umeni>
- Obr. 48 / portrét Jana Kavana z výstavy [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: <https://divus.cc/upload/products/katalogy-40-0.full.png>
- Obr. 49 / výstava v Galerii Václava Špály [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: PODE BAL. Pode Bal 1998-2008. Praha: Divus, 2008. ISBN 978-80-86450-43-8.
- Obr. 50 / propagační materiál k výstavě [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: https://1gr.cz/fotky/lidovky/10/034/Ingal/MPR321c33_PODE_BAL_NOVE.jpg
- Obr. 51 / výstava Malík urvi II [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: https://www.dox.cz/media/uploads/system/3/7/8/8/m034ed8ab990a7ea/action_photo.jpg
- Obr. 52 / detail kresleného portrétu [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: https://1gr.cz/fotky/idnes/10/033/cl5/TT31fbae_k_drapal.jpg
- Obr. 53 / výstava Malík urvi II [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://www.dox.cz/cs/vystavy/pode-bal-malik-urvi-ii>
- Obr. 54—55 / z výstavy Bohdanka bude o Vánocích bez tatínka [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: https://www.lidovky.cz/kultura/pode-bal-si-zahravaji-se-smrti---umelci-vykupuji-urny-za-500-korun.A101126_145813_in_kultura_glu
- Obr. 56 / inzerát na výkup uren [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/kultura/pode-bal-si-zahravaji-se-smrti-umelci-vykupuji-urny-za-500-korun.A101126_145813_in_kultura_glu
- Obr. 57 / flagelanská trička [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: <https://www.denik.cz/umeni/pode-bal-sklizi-v-opave20091028.html>
- Obr. 58 / simulace instalace v Paláci Lucerna [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: PODE BAL. Pode Bal 1998-2008. Praha: Divus, 2008. ISBN 978-80-86450-43-8.
- Obr. 59 / prodej flagelanských triček [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: PODE BAL. Pode Bal 1998-2008. Praha: Divus, 2008. ISBN 978-80-86450-43-8.
- Obr. 60 / pokračování projektu v galerii Artwall [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: PODE BAL. Pode Bal 1998-2008. Praha: Divus, 2008. ISBN 978-80-86450-43-8.:
- Obr. 61 / detail nápisu plakátu [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: PODE BAL. Pode Bal 1998-2008. Praha: Divus, 2008. ISBN 978-80-86450-43-8.
- Obr. 62 / současný nápis v galerii DOX [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: https://www.gevo.cz/jiznimesto/studenti-navstivili-skvely-novy-svet/dsc_0508/
- Obr. 63 / Burka Nike [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://divus.cc/upload/products/katalogy-40-4.full.png>
- Obr. 64 / Ghutra Adidas (součást cyklu Converse) [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://larevolucionserapatrocina-da.files.wordpress.com/2015/03/captura-de-pantalla-2015-03-09-a-las-12-50-23.png?w=373>
- Obr. 65—66 / plakáty členů skupiny Pode Bal v parlamentu ČR, během 3. čtení návrhu protidrogového zákona [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: PODE BAL. Pode Bal 1998-2008. Praha: Divus, 2008. ISBN 978-80-86450-43-8.
- Obr. 67—68 / identita 90. let v ČR — karikaturní spojení fast-food řetězce s karikaturou otce zakladatele státu, T. G. Masaryka [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://images.uncyclomedia.co/necyklopedie/cs/thumb/a/ab/Tgm-logo.jpg/200px-Tgm-logo.jpg>, https://www.podebal.com/graphics/pictures/project_209.jpg
- Obr. 69 / webová stránka criticaldaily.org [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.criticaldaily.org>
- Obr. 70 / CM — critical meter [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.criticaldaily.org>
- Obr. 71 / přehled témat na stránce Critical Daily [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.criticaldaily.org>

- Obr. 72 / ovládání hustoty příspěvků [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.criticaldaily.org>
- Obr. 73 / celý příspěvek dané práce na stránce Critical Daily [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.criticaldaily.org>
- Obr. 74 / facebooková stránka @criticaldaily.org [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: <https://www.facebook.com/criticaldaily.org/>
- Obr. 75 / TMBK — fotografická montáž [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: https://img.cncenter.cz/img/11/full/3117965_tmbk-v0.jpg?v=0
- Obr. 76—78 / TMBK — fotografické montáže [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: https://img.cncenter.cz/img/11/full/3117962_tmbk-v1.jpg?v=1, https://img.blesk.cz/img/1/full/4878850_krnacova-vtip-photoshop-tmbk-parodie-sranda-doprava-uzavirky-magistrat-v0.jpg?v=0, https://d2fc819w98cyv2.cloudfront.net/projects/project_6758/gallery/63669_1571665999758_600x400
- Obr. 79 / první díl knihy Továrna na debilno [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: https://cdn.myshoptet.com/usr/www.tovarnanadebilno.cz/user/shop/big/15-1_kniha.jpg?5a86bc29
- Obr. 80 / TMBK společně s Dominikem Landsmanem [online]. [cit. 2020-01-20].
Dostupné z: <https://cdn.xsd.cz/original/3ac9138a664a31e397627158d455aea5.jpg>
- Obr. 81 / Výstava za milion! na portále hithit.com [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://www.hithit.com/cs/project/6758/tmbk-uvadi-vystava-za-milion>
- Obr. 82 / plánovaný exponát výstavy — socha Agrofertiti [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: https://img.cncenter.cz/img/3/full/6016555_.jpg
- Obr. 83 / Timo — Teskno [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: https://g.denik.cz/50/46/17434958-1490557487621677-1511338649770429150-o_denik-320-16x9.jpg
- Obr. 84 / Timo — Není [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://cdn.xsd.cz/original/555b5183d6583838a5858595aec301ee.jpg>
- Obr. 85 / Timo — ukázka citátu na zdi [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://cdn.xsd.cz/original/377e98a70f4838658d09056c3ee1ad78.jpg>
- Obr. 86 / Timo — transformace loga televize Nova [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/sites/default/files/images/02914694.jpeg>
- Obr. 87—88 / příklad ztvárnění politického komentáře [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: https://1gr.cz/fotky/idnes/13/104/cl5/EKR4ee413_175601_1622431.jpg,
<https://static.novydenik.com/2019/05/Timo-Milo%C5%A1-Zeman-je-kunda2-980x735.jpg>
- Obr. 89—90 / příklad ztvárnění politického komentáře [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://cdn.xsd.cz/original/a269d78360b83674a9e0496abdb0544f.jpg>, <https://cdn.xsd.cz/original/3b3c538e9fce3220ba969228db70bb2a.jpg>
- Obr. 91 / záměna loga společnosti Albert [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://static.novydenik.com/2019/05/Timo-Albertina.jpg>
- Obr. 92 / Timo — Home less [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://artalk.cz/wp-content/uploads/2013/03/TIMO-HOME-LESS-2013-zdroj-fejsbuk-Food-not-Bombs-Brno.jpg>
- Obr. 93—97 / ukázka z knihy b — jako brno [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://bookstore.artmap.cz/cs/5972-b-jako-brno-timo>
- Obr. 98—104 / Timo — ukázky dalších prací [online]. [cit. 2020-05-04].
Dostupné z: <https://www.gotobrno.cz/wp-content/uploads/2019/10/p1080794.jpg>,
<https://magazin.aktualne.cz/timo/r~8f999640c6ad11e9b6a9ac1f6b220ee8/r~56176bb0c6b011e9b7740cc47ab5f122/>,
<https://m.active.net/koule2017/2019/08/6c6b3c2b1dc03ba7aa793a786f422ea8-resize15341669--640x696.jpg>, https://1gr.cz/fotky/idnes/14/012/cl5/DAJ509c57_195212_5739777.jpg,
<https://i.pinimg.com/474x/7e/4b/55/7e4b5552a1efb76fc6b832dc3c3e63da--people.jpg>,
<https://magazin.aktualne.cz/timo/r~562dda00c6ae11e9b6a9ac1f6b220ee8/r~56176bb0c6b011e9b7740cc47ab5f122/>
- Obr. 105—106 / titulní a zadní strana knihy Nespavost. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: archiv autora
- Obr. 107—110 / ukázky z knihy Nespavost [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://bookstore.artmap.cz/cs/5794-nespavost-vaclav-janoscik>, archiv autora, <https://bookstore.artmap.cz/cs/5794-nespavost-vaclav-janoscik>
- Obr. 111 / propagační materiál výstavy Už je nejhůř [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: https://scontent-prg1-1.xx.fbcdn.net/v/t1.0-9/79519623_2520914181362623_937946975418974208_o.jpg?_nc_cat=110&_nc_ohc=b2R_0lvfeBkAX8oFpjo&_nc_ht=scontent-prg1-1.xx&oh=896119a40141f310a9669974fce693a1&oe=5E94F5D0

- Obr. 112 / dílo od Jana Kalába na výstavě Už je nejhůř. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: archiv Jana Kalába
- Obr. 113—116 / fotografie z vernisáže výstavy Už je nejhůř [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: https://www.facebook.com/pg/galerie90.cz/photos/?tab=album&album_id=2540803289373712&ref=page_internal
- Obr. 117—118 / fotografie z vernisáže výstavy Už je nejhůř [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: https://www.facebook.com/pg/galerie90.cz/photos/?tab=album&album_id=2540803289373712&ref=page_internal
- Obr. 119—120 / titulní strany Deníku N s vizuálními glosami [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/lumirkajnar/>
- Obr. 121 / oceněná glosa „Dočasně“ [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <http://v1.adc-czech.cz/cs/creative-awards-louskacek/galerie-prihlasenych-praci/detail/1959/>
- Obr. 122—127 / vizuální glosy Lumíra Kajnara [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/lumirkajnar/>
- Obr. 128—143 / vizuální glosy Lumíra Kajnara [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/lumirkajnar/>
- Obr. 144 / webová stránka display.cz [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <http://display.cz/cs>
- Obr. 145 / plakát k výstavě Pobřeží Světa [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <http://www.display.cz/cs/projects/the-shores-of-the-world-communality-and-interlingual-politics>
- Obr. 146—152 / fotografie z výstavy Pobřeží Světa [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: https://www.facebook.com/pg/DisplayPrague/photos/?tab=album&album_id=410320479463532&ref=page_internal
- Obr. 153 / ukázka knih na webové stránce display.cz [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <http://display.cz/cs/books>
- Obr. 154—156 / plakáty ke projektům Display.cz [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <http://www.display.cz/cs/projects/multilogues-on-the-now-technologie-tela/screening-multilogues-on-the-now-technologie-tela>, <http://www.display.cz/cs/projects/multilogues-on-the-now-technologie-tela>, <http://www.display.cz/cs/projects/multilogues-on-the-now-technologie-tela/symposium-multilogues-on-the-now-technologies-of-the-body>
- Obr. 157 / webová stránka alttab.design [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.alttab.design/>
- Obr. 158—161 / fotografie z akcí skupiny Alt.Tab [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.alttab.design/projects/>
- Obr. 162—164 / jednotlivé ukázky projektů skupiny Alt.tab [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.alttab.design/projects/>
- Obr. 165 / vizuální styl festivalu Uroboros [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.alttab.design/projects/>
- Obr. 166 / webové stránky festivalu Uroboros, program 14. 5. 2020 [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.uroboros.design/>
- Obr. 167 / virtuální prostor festivalu Uroboros [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.uroboros.design/>
- Obr. 168 / myšlenková mapa praktické části, archiv autora
- Obr. 169 / myšlenková mapa praktické části, archiv autora
- Obr. 170 / poznámky při tvorbě, archiv autora
- Obr. 171 / seznam možných témat, archiv autora
- Obr. 172—174 / ukázka motivů plakátů, archiv autora
- Obr. 175—177 / příklad jednotlivých fází animace plakátu Motýle, archiv autora
- Obr. 178—181 / příklad jednotlivých fází animace plakátu How dare you!, archiv autora
- Obr. 182 / poznámky při tvorbě názvu projektu, archiv autora
- Obr. 183 / prvotní návrhy, grafické směry, archiv autora
- Obr. 184—187 / vektorové kresby a prvky, archiv autora
- Obr. 188—194 / ruční kresby následně digitalizovány, archiv autora
- Obr. 195—198 / autorské ruční písmo, které je následně digitalizováno, archiv autora
- Obr. 199—200 / font Comenia Serif a Comenia Sans, archiv autora
- Obr. 201 / font Bely, archiv autora
- Obr. 202—203 / příklad použití fontů na plakátech, archiv autora
- Obr. 204—205 / použití růžové barevnosti, archiv autora
- Obr. 206 / webová stránka graphitical.com, archiv autora
- Obr. 207 / webová stránka graphitical.com, detail konkrétního plakátu, archiv autora

- Obr. 208—209 / noviny s výkladem plakátů, archiv autora
Obr. 210—211 / noviny s výkladem plakátů, archiv autora
Obr. 212—213 / noviny s výkladem plakátů, archiv autora
Obr. 214—215 / volné zpracování teoretické části diplomové práce ve formě novin, archiv autora
Obr. 216—217 / volné zpracování teoretické části diplomové práce ve formě novin, archiv autora
Obr. 218—219 / volné zpracování teoretické části diplomové práce ve formě novin + noviny s výkladem plakátů, archiv autora
Obr. 220—228 / příklady plakátů projektu Graphitical, archiv autora
Obr. 229—237 / příklady plakátů projektu Graphitical, archiv autora
Obr. 238—239 / možná aplikace plakátů, archiv autora
Obr. 240—241 / vizualizace instalace diplomové práce, archiv autora

SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

- Obr. 1 / webová stránka Art21.org
- Obr. 2 / text manifestu First Things First
- Obr. 3—6 / kampaň Buy Nothing Day
- Obr. 7 / kampaň Occupy Wall Street
- Obr. 8—9 / kampaň The Turnoff Week
- Obr. 10—13 / titulní strany magazínu Adbusters
- Obr. 14—16 / titulní strany magazínu Adbusters
- Obr. 17—18 / ukázky knihy Uncorporation Identity
- Obr. 19—20 / ukázky knihy Uncorporation Identity
- Obr. 21—22 / ukázky z webu sprawl.space
- Obr. 23—24 / ukázky z webu sprawl.space
- Obr. 25 / Girl with Balloon (Dívka s balónkem), 2002
- Obr. 26 / Flower thrower (Vrhač květin), 2005
- Obr. 27 / Season's Greetings (Sezónní pozdravy), 2018
- Obr. 28 / God bless Birmingham (Bůh žehnej Birminghamu), 2019
- Obr. 29 / Tribute to G. Floyd (Pocta G. Floydovi), 2020
- Obr. 30—33 / příklady koláží fotografií s textem
- Obr. 34 / Z výstav Barbary Kruger ve Washingtonu a v Seoulu
- Obr. 35 / Peter Bankov — kniha I Make Posters Everyday
- Obr. 36 / Peter Bankov — Posters For The Homeless (Plakáty pro lidi bez domova)
- Obr. 37 / webová stránka themovingposter.com
- Obr. 38—39 / ukázka filtrů a spektra na webové stránce themovingposter.com
- Obr. 40 / webová stránka stay-sane-stay-safe.com
- Obr. 41—46 / ukázky plakátů z webové stránky stay-sane-stay-safe.com
- Obr. 47 / plakát k výstavě Malík urvi
- Obr. 48 / portrét Jana Kavana z výstavy
- Obr. 49 / výstava v Galerii Václava Špály
- Obr. 50 / propagační materiál k výstavě
- Obr. 51 / výstava Malík urvi II
- Obr. 52 / detail kresleného portrétu
- Obr. 53 / výstava Malík urvi II
- Obr. 54—55 / z výstavy Bohdanka bude o Vánocích bez tatínka
- Obr. 56 / inzerát na výkup uren
- Obr. 57 / flagelanská trička
- Obr. 58 / simulace instalace v Paláci Lucerna
- Obr. 59 / prodej flagelanských triček
- Obr. 60 / pokračování projektu v galerii Artwall
- Obr. 61 / detail nápisu plakátu
- Obr. 62 / současný nápis v galerii DOX
- Obr. 63 / Burka Nike
- Obr. 64 / Ghutra Adidas (součást cyklu Converse)
- Obr. 65—66 / plakáty členů skupiny Pode Bal v parlamentu ČR, během 3. čtení návrhu protidrogového zákona
- Obr. 67—68 / identita 90. let v ČR — karikaturní spojení fast-food řetězce s karikaturou otce zakladatele státu, T. G. Masaryka
- Obr. 69 / webová stránka criticaldaily.org
- Obr. 70 / CM — critical meter
- Obr. 71 / přehled témat na stránce Critical Daily
- Obr. 72 / ovládání hustoty příspěvků
- Obr. 73 / celý příspěvek dané práce na stránce Critical Daily

- Obr. 74 / facebooková stránka @criticaldaily.org
Obr. 75 / TMBK — fotografická montáž
Obr. 76—78 / TMBK — fotografické montáže
Obr. 79 / první díl knihy Továrna na debilno
Obr. 80 / TMBK společně s Dominikem Landsmanem
Obr. 81 / Výstava za milion! na portále hithit.com
Obr. 82 / plánovaný exponát výstavy — socha Agrofertiti
Obr. 83 / Timo — Teskno
Obr. 84 / Timo — Není
Obr. 85 / Timo — ukázka citátu na zdi
Obr. 86 / Timo — transformace loga televize Nova
Obr. 87—88 / příklad ztvárnění politického komentáře
Obr. 89—90 / příklad ztvárnění politického komentáře
Obr. 91 / záměna loga společnosti Albert
Obr. 92 / Timo — Home less
Obr. 93—97 / ukázka z knihy b — jako brno
Obr. 98—104 / Timo — ukázky dalších prací
Obr. 105—106 / titulní a zadní strana knihy Nespavost.
Obr. 107—110 / ukázky z knihy Nespavost
Obr. 111 / propagační materiál výstavy Už je nejhůř
Obr. 112 / dílo od Jana Kalába na výstavě Už je nejhůř.
Obr. 113—116 / fotografie z vernisáže výstavy Už je nejhůř
Obr. 117—118 / fotografie z vernisáže výstavy Už je nejhůř
Obr. 119—120 / titulní strany Deníku N s vizuálními glosami
Obr. 121 / oceněná glosa „Dočasně“
Obr. 122—127 / vizuální glosy Lumíra Kajnara
Obr. 128—143 / vizuální glosy Lumíra Kajnara
Obr. 144 / webová stránka display.cz
Obr. 145 / plakát k výstavě Pobřeží Světa
Obr. 146—152 / fotografie z výstavy Pobřeží Světa
Obr. 153 / ukázka knih na webové stránce display.cz
Obr. 154—156 / plakáty ke projektům Display.cz
Obr. 157 / webová stránka alttab.design
Obr. 158—161 / fotografie z akcí skupiny ALTTAB
Obr. 162—164 / jednotlivé ukázky projektů skupiny ALTTAB
Obr. 165 / vizuální styl festivalu Uroboros
Obr. 166 / webové stránky festivalu Uroboros, program 14. 5. 2020
Obr. 167 / virtuální prostor festivalu Uroboros
Obr. 168 / myšlenková mapa praktické části
Obr. 169 / myšlenková mapa praktické části
Obr. 170 / poznámky při tvorbě
Obr. 171 / seznam možných témat
Obr. 172—174 / ukázka motivů plakátů
Obr. 175—177 / příklad jednotlivých fází animace plakátu Motýle
Obr. 178—181 / příklad jednotlivých fází animace plakátu How dare you!
Obr. 182 / poznámky při tvorbě názvu projektu
Obr. 183 / prvotní návrhy, grafické směry
Obr. 184—187 / vektorové kresby a prvky
Obr. 188—194 / ruční kresby následně digitalizovány
Obr. 195—198 / autorské ruční písmo, které je následně digitalizováno

- Obr. 199—200 / font Comenia Serif a Comenia Sans
- Obr. 201 / font Bely
- Obr. 202—203 / příklad použití fontů na plakátech
- Obr. 204—205 / použití růžové barevnosti
- Obr. 206 / webová stránka graphitical.com
- Obr. 207 / webová stránka graphitical.com, detail konkrétního plakátu
- Obr. 208—209 / noviny s výkladem plakátů
- Obr. 210—211 / noviny s výkladem plakátů
- Obr. 212—213 / noviny s výkladem plakátů
- Obr. 214—215 / volné zpracování teoretické části diplomové práce ve formě novin
- Obr. 216—217 / volné zpracování teoretické části diplomové práce ve formě novin
- Obr. 218—219 / volné zpracování teoretické části diplomové práce ve formě novin + noviny s výkladem plakátů
- Obr. 220—228 / příklady plakátů projektu Graphitical
- Obr. 229—237 / příklady plakátů projektu Graphitical
- Obr. 238—239 / možná aplikace plakátů
- Obr. 240—241 / vizualizace instalace diplomové práce